זון אויפגאנג — 5.12
ין אונטערגאנג — 7.41

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבליירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
קלאר און מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 84. Winnipeg, Mon. April 28, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג מאַנטאָג, ל׳ אייר, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX, TILDEN
7 1930

אראבער שיקן ארויס נאָך דעלעגאציעס איבער דער מוסולמאנישער וועלט

נייע דעלעגאציע פארט אָפּ צום אינזל יאווא און צו די האָלענדיש אינדישע אינזלען, צו קריגן דאָרטן סימפּאטיע פאר די פאַ־לעסטינער אראבער.

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ירושלים, אפריל 28 (איטא).— נאָך אן אראבישע דעלעגאציע פארט איצט ארויס קיין יאווא און אין די האָלענדיש־אינדישע אינזלען. דאס וועט זיין א פער־טע פאלעסטינער אראבישע דעלעגאציע: איינע נעפינט זיך אין ענגלאנד, איינע איז אין אמעריקע און איינע אין אין העדזשאס.

די אראבישע צייטונג "אלדושאמעא" באטאנט, אז די ציוניסטן געווינען זייער פיל מיט זייערע דעלעגאציעס צו דער אי־דישער וועלט, און די אראבישע דעלעגאַ־ציעס וועלן דערפאר פרובירן קריגן די זעלבע סימפּאטיעס אין דער מוסולמאני־שער וועלט, אויפפאדערנדיק זי צו שטי־צען איבער דער גאנצער וועלט די פאדע־רונגען פון די פאלעסטינער אראבער אין לאנדאן.

די אראבישע עקזעקוטיווע האט טע־לעגראפירט צום פרעזידענט פון דער אינ־דיש־מוסולמאנישער קאנפערענץ א דאנק פאר די סימפּאטיעס אויסגעדריקט אויף דער קאנפערענץ צו די פאלעסטינער אראַ־בער.

חיפה, אפריל 28 (איטא).— די מאכט האט פארעפנטלאכט א באפעל וואס פאר־באט פארזאמלונגען און דעמאנסטראציעס לכבוד דעם ערשטן מאי.

עטלאכע קאמוניסטן זיינען ארעסטירט געווארן נאָך א זוכונג אין זייערע מייזער.

ירושלים, אפריל 27 (איטא).— דעם שבת איז אן אראבער פאראורטיילט גע־ווארן צו צען טעג אריעסט פאר איבער־שלאגן די אידן אין זייערע תפילות ביים כותל מערבי מיט זיינע געשרייען.

די אראבישע צייטונג "מערראט אל־שארק" באהויפּטעט, אז דער אמעריקאַ־נער קאנסול אין ארץ־ישראל, קנאבענשוע, איז אפּגעפאָרן אין די שטאטן צו גרינדן אן אמעריקאנער־פאלעסטינישע באנק, און אז ער וועט רעזיגניר פון'ם אמט פון קאנסול און וועט זיך אפּגעבן איינגאנצן מיט דער באנק.

—(:־:)—

איינוואוינער פון זאראגוסא שלי־סען זייערע געשעפטן אויס פראטעסטס קעגן הויכע שטייערן

וואַרשע אפּר. 27 (איטא). — די סות־רים פון דעם שטעטל אזאראגוסא, דיסטריקט אפּאטאוו, האבן גשלאָסן זייערע גע־שעפטן אויף צוויי טעג, אלס אויסדרוק פון פּראטעסט קעגן דעם, וואס די רעגי־רונג לייגט ארויף אויף זיי צו־הויכע שטייערן.

אידן אין ארץ ישראל קרינען ווייניקער ווי א צענטל פון זייער שאָדן

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אפריל 28 (איטא).— דער קרן קיימת, וואס האט געמאנט 23.250 פונט פארגיטיקונג פאר'ן שאדן וואס ער האט געליטן פון די ראיאטן אין דער קבוצה חולדה, האט פון דער רעגירונג געקראָגן בלויז 1.153 פונט.

פּראָפעסאָר קלויזנער האט געמאנט 1.321 פונט, און האט געקראָגן 197 פונט. יאפע האט געמאנט 230, און האט געקראָ־גען דריי פונט. אנגאן, וועלכער האט גע־מאנט 1.876 פונט, האט געקראָגן 183 פונט.

דירעקטאָריום פון פופצן דערוויילט צו פארוואלטן מיט תלמוד־תורה

דירעקטאָריום וועט פון זיך דערוויילן די באאמטע — תלמוד תורה ענינים ווידער דיסקוטירט אויף נעכטיקער אלגעמיי־נער פארזאמלונג

אז די קאנפערענצן וואס זיינען לעע־טענס אפּגעהאלטן געווארן צו באטראכטן די ערנסטע לאגע אין וועלכער די ת״ת געפינט זיך זיינען ניט געווען פרוכטלאָז, האט מען געקאנט זעען פון דער שטימונג וואס האט געהערשט ביי דער יערלעכער פארזאמלונג, וואס איז פארגעקומען נעכ־טען נ. מ. דער עולם, וועלכער איז געווען גרעסער ווי ביי די פריערדיקע יעראלכע פארזאמלונגען, האט זיך באצויגן מיט ערנסט צו אלע פראגעס וואס זיינען פאר־האנדלט געווארן, און, ווען ס׳איז געקור־מען צו דערווייליגונג פון דירעקטאָריום האט מען געקאנט באמערקן אן אנטשלאָסנקייט צו באשטימען די פאסיקסטע מענשן.

נאָך דעם ווי דער פאָרזיצער האט דער־עפנט דעם מיטינג, האט מר. מ. פ. סורעס געמאכט א פאָרשלאג, מען זאָל דעם מיי־טינג אפּלייגן פאר א וואָך אדער צוויי, ווייל לויט זיין מיינונג, זיינען אין דער פארזאמלונג ניט אנוועזנד געווען מענשן פון וועלכע מען זאָל דערווייל דעם דירעק־טאָרן ראט וואס די ת״ת פון האבן אונ־טער איצטיקע אומשטענדן. דער פאָרשלאג איז אונטערגעשטיצט געווארן פון דר. פעלדמאן, וועלכער האט אונטערגעשראָבן דעם פאקט, אז די ת״ת דיז איצט אין א שווערער לאגע, אז מ׳קאן דערווארטן יערע רגע, מען זאָל זי פארמאכן, און ס׳וואלט בעסער געווען ווען די דירעקטאָרן אליין פארמאכן זי אויף א ווייליג און נייגן ארויס מיט א פאדערונג צו דער אידישער באַ־פעלקערונג צו שאפן די נויטיקע מיטלען צו ראטעווען די ת״ת.

דר. פעלדמאנ׳ס רעדע האט ארויסגע־רופן א לעבהאפטע דעבאטע; ער איז שארף קריטיקירט געווארן פון א. אסאוו־סקי, וועלכער האט ליידנשאפטלאך פּראָ־טעסטירט קעגן וועלכן ניט איז פארזוך צו פארמאכן די ת״ת. דזש. מיילס, קלי־פער, ספּעקטאָר, ווינער, סאקס און אנדע־רע האבן איינטייל גענומען אין דער דע־באטע.

ענדליך האט ה. י. ווייַלדער פארגע־שלאָגן, אז אזוי ווי די פארזאמלונג וועט דארפן אויסהערן אין באשטעטיקן — אדער צוריקווייזן — די פארשיידענע רעקאָ־מענדאציעס פון דער קאנפערענץ, וואס שליסט איין אויך וויכטיקע ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע, און אזוי ווי דאס וועט פארגעשען א היבש ביסל צייט, זאָל מען ערשטנס צוטרעטן צו דער פראגע פון די וואלן, זאָל מען דיסקוטירן סורעס'ס פארשלאג.

ווייַלדערס פארשלאג איז אנגענומען גע־וואָרן. דער באריכט פון דער קאנפערענץ ווערט איבערגעגעבן פון מר. ראבינאוויטש, די רעקאָמענדאציעס ווערן אנגענומען, איינשליסנדיק די אדמיניסטראציע. לויט וועלכער דער "באָרד אף דירעקטאָרס" זאָל באשטיין פון 15 מיטגלידער, אנשטאָט 24, און א גרעסער ראט פון 40 (איינגע־שלאָסן די 15 דירעקטאָרן) וואס זאָל זיך פארזאמלען איינמאָל אין 3 מאָנאטן אויס־צוהערן די באריכטן פון די דירעקטאָרן, און אנגענומען וויטעוועדיק באשלוסן און העלפן אין דער אלגעמיינער ארבעט.

פארענדיקנדיק מיט דער דאזיקער אר־בעט, טרעט מען צו צו די אלגעמיינע וואַ־לען. פ. מ. סורעס ציט צוריק זיין פאָר־שלאג, ה. י. ווייַלדער ווערט באשטימט אלס פארזיצער פאר דער דורכפירונג פון די וואלן.

עס ווערן נאָמינירט פאר'ן אמט פון פּרעזידענט: פּ. מ. סורעס, ג. דזש. ווייַר־מאן, א. וו. מייערס, אבער אלע זאָגן זיך אָפּ. ל. בוק מאכט א פאָרשלאג, אז די 15 דירעקטאָרן זאָל איצט דערווייַלס וועל־רען, און די 15 זאָלן שוין פון זיך אויס־קליבן די פארשיידענע באאמטע: פּרע־זידענט, וויצע־פּרעזידענט א. א. וו. דער פאָרשלאג ווערט אנגענומען אין פאָל־נענדע וועלן דערקלערט דערווייַלס פון די "ריטווירנינג אפיסערס": ה. רוזען, ה. קליפּער, פ. מ. סורעס, דזש. מיילס, א. אסאווסקי, דזש. וואלטש, דר. פעלדמאן, ה. ספּעקטאָר, דר. שובין, דר. הענעל, ס. שאר, נ. דזש. קיינדרמאן, ה. ספּעקטאָר, דזש. ווערעיר, דזש. שויכעט, ה. סאקאלאוו, א. וו. מייערס.

אלטער מאן טויטעט זיין זון און פאר־וואונדעט פינף פון זיין פאמיליע

ניו־יארק, אפריל.— אין אן אנפאל פון משוגעת, האט ווינסענט קאלסע, א פּארט ארבעטער פון ברוקלין, 63 יאר אלט, נעכטן אינדערפרי צוטויטעט זיין זון און פארוואונדעט פינף אנדערע מיט־גלידער פון זיין פאמיליע.

אויף וויפיל מען האט געקאנט די פאַ־סירונג אויספארשן, איז קאלסע געווען א פולשטענדיק נארמאלער מענש ווען ער האט זיך געליינט שלאפן שבת ביינאכט. אינדערפרי אבער, ווען ער איז אויפגע־שטאנען, האט ער זיך געכאפּט פאר דריי פארשיידענע וואפן און אנגעהויבן איבער־פאלן זיין פאמיליע.

פון א רעוואלווער האט קאלסע געשאָ־סען און געטויט זיין זון, קאלוואטארע, 28 יאר, און האט פארוואונדעט זיין טאָכ־טער, ראזע, 10 יאר. דאן האט ער מיט א האק צעשפּאלטן דעם קאָפּ ביי זיין זון אנטאני, 20 יאר, און האט צעשניטן דעם קאָפּ ביי זיין זון כעמויעל, 24 יאר. צום סוף האט ער מיט א מעסער צעשניטן זיין פרוי, ראזע, 50 יאר, און זיין טאָכטער דושאזעפין, 16 יאר.

אויף די געשריי־יען פון דער פאמיליע איז אנגעקומען א פּאָליציסט, וועלכער האט נאָך א קאפּה ארעסטירט דעם מערדער. ער ווערט אנגעקלאגט אין מאָרד.

—(:־:)—

עדמאָנטאָנער מידעלע פארברענט אויף טויט

ערמאנטאן, אלטא., אפּר. 28. — איי־ווא דובוא, 13 יאר אלט, א פאנסיאָנער־קע אינ'ם סט. פאול מאנאסטיר, איז פאר־ברענט געווארן אויף טויט, ווען זי האט א גאס געטאן גאזאָלין אויף דעם קי־פייער, צו מאכן עס ברענען שנעלער. די קאן האט עקספּלאָדירט אין אירע הענט, און דאס קינד איז צעברענט געווארן און איז אויס־געגאנגען אויפ'ן וועג אין שפּיטאל.

אינדאָנעזישער פּרעזידענט אין אמעריקע

אין מערב קאנאדע עטאבליירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

אנב - אורחא

פון מארק.

אויפ'ן אמעריקאנישן שטייגער

דער פאל אין טאראנטא:

א יונג, 17־יאריק מיידעלע, כמעט נאָך א קינד, איז געקומען פון באפאלא, נ. י., צו גאסט צו אירע קרובים אין טאראנטא.

וואס האט דא צווישן פאסירט, קאנען מיר זיך בלויז פארשטעלן. מסתמא איז דא געווען די אמת פיינע געזעלשאפט, מען האט געהוליעט און געמאכט "וווהופּ", ווי גאט האט געבאטן. מסתמא האט מען גע־הערט וועגן העלדישקייטן, וועגן וואונדער־באדע אוואנטיורעס, און דאס 17־יאריקע מיידעלע האט געוואלט דערווייזן, אז זי איז עפּעס מער ווי א קליינשטעטלדיקע קאנאדער "קאר־גוירל", אז זי קומט פון א גרויסער מדינה, וואס איז באריומט מיט איר שיקאגא.

אבער דעם פינאל ווייסן מיר. זי זיצט הינטער די גראטעס, פאר א געוואגטער רויבעריי אין א טאראנטער באנק וואס זי איז באגאנגען צוזאמען מיט איר'ן א שוואגער, א בחור פון 28 יאר.

זי זיצט און שמייכלט, און פּאָזירט מסתמא פאר די ציטונגס פּאָטאָגראפער. די ערנסטקייט פון איר לאגע וועט זי אפשר שפּעטער פארשטיין, אבער דער־ווייל איז עס "לאכט אף פאן", און פאר'ן מאָרגן זאָל זיך גאט זאָרגן . . .

* * *

דאס מיידל האט ניט געמאכט קיין לאגנע מזקות: זי האט זיך פאר דער פאַ־ליציי גלייך מודה געווען, און זי האט וועגן דעם גאנצן ענין גערעדט, ווי עס זעט אויס, בלויז ווי וועגן עפּעס אן אומשולדי־קער שטיפערייי.

ניין, זי איז גארנים פארדארבן, און איז זיכער ניט קיין פארהארטעוועטע פארברע־כער: די גאנצע רויבעריי איז דורכגע־פירט געווארן אויף אן אמאטארישן שטיי־גער, קאָפּירט פון די "מואוויס" און פון די ציטונג באשריבונגען. ס׳איז געווען אזא פּאָרטאששקע שטיקל ארבעט, און ביידע אנטיילנעמער האבן געלאָזן נאָך זיך אזעל־כע דייטלאכע שפּורן, אז מען האט זיי אין א פאָר שעה ארום געכאפּט.

ס׳איז טאקע געווען ניט מער ווי א שטיפעריי. ניכער פון אלץ וואלט דאס מיידעלע אוועקגעווארפן איר רעוואלווער, אויב זי וואלט זיך באגעגנט מיט א ווי־דערשטאנד. נאר אויב זי וואלט אפילו געשאסן און גע׳הרג׳עט א מענטש, וואלט דאס ביי איר אויך געווען ניט מער ווי אן אומשולדיקע שטיפעריי, — איר קאנט דאך אט די הארציקע אמעריקאנער "פלע־פער" מיידעלאך: זיי האבן גאלדענע הערצעלאך, נאר זיי זיינען בלויז גרויס־סע שטיפערנס, "פול אף פאן". . .

* * *

אין קיין ציוויליזירטן לאנד אין דער וועלט קען מען אזעלכע מיידל מיבדר אין רויבעריי, וויפל אין אמעריקע.

ארימקייט, איז א סברא, איז איינע פון די הויפּט סבות פון פארברעכנס.

אבער אמעריקע איז דאך דאס רייכס־טע לאנד אין דער וועלט, אזו, ווי די רייכטימער זאָלן דא ניט שלעכט פארטיילט, אין אבער דא דיי ארימקייט פארט ניט אזא שריינעגדיקע און א דריקנ־דיקע ווי אין די איירא׳פּיאישע לענדער.

דא זיינען פארברעכנס אין די מייסטע פאלן זיכער א רעזולטאט פון רייכקייט, פון גוואלדיקן לוקסוס וואס וואלגערט זיך פאר יעדנס אויגן, און וועלכע, ווי מען לערנט דא פון קינדווייז אן, יעדער איי־נער קאן דערגרייכן, אויב ער האט נאר די ענערגיע און די פעאיקייט.

אקע ווייס, אז עס זיינען דא ווייניק כשר׳ע מיטלען צו דערגרייכן רייכקייט, עס זיינען דא בלויז מיטלען אין די גרע־ניצן פון געזעץ, און אויסער זייערע גרע־ניצן.

און באלד ווי הויכער לעבנס שטיינער (היי סטאנדארד אף ליווינג) איז דא דער־הויבן צו א נאציאנאלער מצוה, און באלד ווי יעדער איינער ווייסט, אז זיין גורל לינט אין זיינע אייגענע הענט, וואנן מענשן מיט ענערגיע און מיט אונטערנע־מונגס גייסט און גייען אריבער די גרע־ניצן פון געזעץ.

* * *

אבער דאס איז נאר איין אורזאך.

אין א סך פאלן זיינען פארברעכנס נאָר ניט קיין רעזולטאט פון א יאגעניש נאָך רייכטימער, נאר פון א יאגעניש נאר אביערלעבונגען.

דאס יונגט האט זוריק בלוט. באזונ־דערס דאס אמעריקאנער יונגט וואס לעבט אונטער גוטע אומשטענדן און איז פול מיט געזונט און ענערגיע.

ערגעץ דארף מען דעם דראנג אויס־לעבן. אין איירא׳פּע לעבט מען פון אויס אין רעוואלוציאָנערע — אדער אפילו אין אנטיסעמיטישע באוועגונגען.

דא איז עס ספּארט, און "וווהופּ". דא איז עס א היפּט־פּלעשל, וואס האט דעם זיכעבון חן שוין דערפאר, וואס זי איז פארבאטן.

אבער עס זיינען דא ברויזנדיקע נא־טורן, פאר וועלכע ס׳איז צו איינג אין די ראמען פון אט די "נעצאמטע" פארוויי־לונגען. זיי מוזן זיך באגעגענען מיט אמת־דיקע געפארן, צו שטילן זייער דארשט נאָך שטארקע איבערלעבונגען, אויסצו־ברענען זייער ברויזנדיקע ענערגיע.

געדיינקט איר נאָך טאקע די צוויי זינדלאך פון אידישע מיליאָנערן, לעע־פאלד און לאעב, וואס האבן דערמארדעט א חבר. געדיינקט איר דעם פאל פון א רייכן סטודענט, וואס האט אנגעפירט באנק רויבעריי, — און הונדערטער ענ־לאכע פאלן.

און דא האט איר דאס 17־יאריקע מיידעלע, א קרבן פון דער זעלבער פאר־דארבענער סביבה, — א 17־יאריק מיי־דעלע, אין זוכעניש פון שטארקע איבער־לעבונגען . . .

סאָוועט רעגירונג וועט איבערנעמען טויזנטער מיינערס פון קאנאדע

באריכט לויטעט, אז זי זאָל האָבן בדעה צו ברייגען 70 טויזנט מיינערס פון אמעריקע, צו דערגריכן בעסטע רעזולטאטן אין די מינען

וואנקאווער, ב. ק., אפּרל 28.— פּ. ע. פּיטערסאן, א גוט־באקאנטער הינער מיי־נינג אינזשענער, איז אוועקגעפאָרן קיין ניו־יאָרק, פון וואנען ער זעצט פאר זיין רייזע קיין טורקעסטאן, וואו ער איז אנגעשטעלט געווארן פון דער סאָוועט רע־גירונג אויף א צוויי־יאָריקן קאנטראקט.

אין דעם מינינג־געגנט פון טורקעסטאן וועט מר. פּיטערסאן האָבן דעם אויפזיכט פאר די קומענדיקע צוויי יאָר איבער די מינען אפּעראציעס פון זילבער אין בליי.

עס ווערט דא באהויפּטעט, אז מר. פּי־טערסאן איז בלויז איינער פון דער גרויי־סער צאָל מינען עקספּערטן און פּשוט׳ע מיינערס וואס די סאָוועט רעגירונג האט בדעה אריבערצונעמען פון מערב קאנאדע און די שטאטן. אין איר פארזוך איינצו־פירן אמעריקאנער טיכטיקע מעטאָדן און פארגרעסערן בי׳י זיך די מינען פּראָדוקציע, ווערט באהויפּטעט, האט די סאָוועט רעגי־רונג בדעה אריינצונעמען ארום זיבעציק טויזנט דערפאָרענע מיינערס פון מערב קאנאדע און די שטאטן אין משך פון דעם יאָר.

דעטראיטער נעגערס האלטן אָפּ מיטינג אין אנדיינק פון לואי מארשאל

דעטראיט, מיש., אפּר. 28 (איטא). — די נעגערס אין דעטראיט האבן נעכטן אפּגעהאלטן אין זייער קירך "בית־אל", א מעמאָריאל מיטינג איז אנדיינק פון דעם פארשטאָרבענעם אידישן פיירער, לואי מארשאל, וועלכער איז געווען א פריינט און פארטייִיקער פון די נעגערס.

—(:.:)—

עלטערע איד. פרוי געשטאָרבן

חיה־רחל ראבינאָוויטש, מוטער פון וו. ראבינאָוויטש, 113 סעלקירק עווע., איז געשטאָרבן נעכטן ביינאכט, אין עלטער פון 86 יאָר.

די פארשטאָרבענע לאָזט איבער צוויי זין און דריי טעכטער. די לויה קומט פאר היינט דריי אויינגער, זי וועט באערדיקט ווערן אויפ'ן היברו סיק בענעפּיט בית־עלמין.

איד. שול קאָמיסיע באַ־שטימט אין מאָנטרעאל

מאָנטרעאל, (דורך פאסט). — די רע־גירונג פון דער פּראָווינץ קוועבעק, האָט אנאָנסירט די נעמען פון דער אידישער שול קאָמיסיע. די דאזיקע קאָמיסיע האָט די מאָכט טצו קומען צו א פארשטענדיקונג מיט די פּראָטעסטאנטן וועגן אנהאלטן אויף וויטער בשותפות׳דיקע שולן, אדער צו גרינדן באזונדערע אידישע שולן, אויב זיי וועלן צו קיין פארשטענדיקונג ניט קאָ־נען קומען.

די קאָמיסיע באשטייט פון די פאָלגנ־דיקע מיטגלידער: סעמועל לייווינגטאָן, פּאָרזיצער; ע. מ. בערלינער, א.ז. קאהען, נייטן גארדאָן, ראבין דר. אבראמאָוויטש, דר. מאקס ווייסמאן און מייקל גארבער.

מר. לייווינגטאָן איז א מיינינג אינזשע־נער, א געבאָרענער פון סט. פּאול, מינ. ער איז געקומען קיין קאנאדע אין 1906. אין 1924 איז ער באשטימט געווארן פון דער קוועבעקער רעגירונג צו שטודירן די פראגע פון אידישער דערציאונג.

מר. בערלינער און א. ז. קאהען זיינען פּראָמינענטע ביזנעסלייט און כלל־טוער. דר. אבראמאָוויטש איז דער רב פון דער "שערי שמים" שול, די רייכסטע קאנגרע־גיישאָן אין מאָנטרעאל. מר. נייטען גאר־דאָן איז א געוועזענער רעפּאָרט ראבבי אין איצט א פּראָמינענטער מיטגליד פון דער מאָנטרעאלער באר אסאָסיאיישאָן. דר. ווייסמאן איז דער אנפירער פון דער אידישער האספּיטאל באוועגונג און איז אקטיוו אין פאשיידענע געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונגען. מר. גארדאָן איז אן אד־וואָקאט און אקטיווער ציוניסט און א מיטגליד פון דעם סעפּאראטן אידישן שול קאָמיטעט.

וואס האָבן דאס פארפולקומט דעם באן־טעלע־לעפאָן. א שטיקל דערפאָלג אין דער הינ־זיכט איז ביז איצט דערגרייכט געווארן בלויז אין דייטשלאנד וואו מ׳האט אבער געקאָנט רייזן בלויז אין אין ריכטונג און בלויז אזוי ווייט ווי צווישן בערלין און האמבורג.

—(::)—

איז. שול קאָמיסיע באַ־שטימט אין מאָנטרעאל

מאָנטרעאל, (דורך פאסט). — די רע־גירונג פון דער פּראָווינץ קוועבעק, האָט אנאָנסירט די נעמען פון דער אידישער שול קאָמיסיע. די דאזיקע קאָמיסיע האָט די מאָכט טצו קומען צו א פארשטענדיקונג מיט די פּראָטעסטאנטן וועגן אנהאלטן אויף וויטער בשותפות׳דיקע שולן, אדער צו גרינדן באזונדערע אידישע שולן, אויב זיי וועלן צו קיין פארשטענדיקונג ניט קאָ־נען קומען.

די קאָמיסיע באשטייט פון די פאָלגנ־דיקע מיטגלידער: סעמועל לייווינגטאָן, פּאָרזיצער; ע. מ. בערלינער, א.ז. קאהען, נייטן גארדאָן, ראבין דר. אבראמאָוויטש, דר. מאקס ווייסמאן און מייקל גארבער.

מר. לייווינגטאָן איז א מיינינג אינזשע־נער, א געבאָרענער פון סט. פּאול, מינ. ער איז געקומען קיין קאנאדע אין 1906. אין 1924 איז ער באשטימט געווארן פון דער קוועבעקער רעגירונג צו שטודירן די פראגע פון אידישער דערציאונג.

מר. בערלינער און א. ז. קאהען זיינען פּראָמינענטע ביזנעסלייט און כלל־טוער. דר. אבראמאָוויטש איז דער רב פון דער "שערי שמים" שול, די רייכסטע קאָנגרע־גיישאָן אין מאָנטרעאל. מר. נייטען גאר־דאָן איז א געוועזענער רעפּאָרט ראבבי אין איצט א פּראָמינענטער מיטגליד פון דער מאָנטרעאלער באר אסאָסיאיישאָן. דר. ווייסמאן איז דער אנפירער פון דער אידישער האספּיטאל באוועגונג און איז אקטיוו אין פאשיידענע געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונגען. מר. גארדאָן איז אן אד־וואָקאט און אקטיווער ציוניסט און א מיטגליד פון דעם סעפּאראטן אידישן שול קאָמיטעט.

קאנאדער שנעלסטער צוג אין דער וועלט רעדט זיך צונויף אויפן טעלע־פאָן מיט לאָנדאָן, ענגלאנד

מאָנטרעאל, קווע., 28.— קאנאדע איז געווען די ערשטע דורכצופירן א דער־פאָלגרייכן עקספּערימענט מיט פארבינדן א באוועגלאכן צוג מיט'ן טעלעפאָן מיט א ווייסן שטח.

דער נייסטער עקספּערימענט איז דורכ־געפירט געווארן פונ'ם קענעדיען נעשאָ־נאל צוג "אינטערנעשאנאל ליימיטעד" צווישען טאָראנטאָ און מאָנטרעאל. דער דאזיקער צוג, פאר זיין וואג און גרויס, איז דער שנעלסטער אין דער וועלט, — ער מאכט דעם שטח פון 336 מייל צווי־שען ביידע שטעט אין 360 מינוט, און באוועגט זיך צייטנווייז מיט דער שנעל־קייט פון 70 מייל א שעה.

נעכטן נאָכמיטאָג, ווען דער צוג איז געגאנגען מיט דער שנעלקייט פון 60 מייל א שעה צווישן אטאוואַ און קינגסטאָן, האָט מען פונ'ם צוג, אין דער אָנוועזנהייט פון פארשטייער פון דער פרעסע, אָפּגע־רופן דעם האנדלס מיניסטער, דזשיימס מאקלאקלן, אין אטאוואַ. אין עטלאכע מי־נוט ארום איז דער לעעטער געווען ביים טעלעפאָן, און זיין שטימע האָט זיך גע־הערט אויפ'ן צוג אזוי אייגפאך, ווי פון א געוויינלאכן טעלעפאָן. שפּעטער האָט מען אָפּגערופן פונ'ם צוג נאָך א זעצ־ציק פארשיידענע פונקטן אין די שטאטן און קאנאדע, מיט די זעלבע אויסגעצייכנטע רעזולטאטן.

אבער דאס איבעררא׳שנדיקסטע איז ערשט שפּעטער געקומען, ווען סער הענרי טאָראנטאָ, פּרעזידענט פון דער סי. ען. אר., האָט אָפּגערופן לאָנדאָן, ענג־לאנד, און האָט געהאט א שמועס מיט סי. דזש. סמיט. דער לעצטער האָט באלד דערקענט סער הענרי טארנטאנס שטימע.

מאי דעם 5טן, אין 1929, איז שוין געמאכט געווארן א גאנץ געלונגענער עקס־פּערימענט צוזאמענצוריידן זיך פון א לוי־פענדיקן סי. ען. אר., צוג מיט פארשיידע־נע פונקטן. היינט איז דער טעלעפאָן צום ערשטן געעפנט געווארן פאר פּובליקום. און אויף צוגן איינגעריכטעט מיט אזעל־כע טעלעפאָנען, וועלן די רייזנדע קאָנען באנוצן זיך מיט ן "לאנג דיסטאנס" טע־לעפאָן, גלייך ווי ווען זיי וואלטן געווען ביי זיך אין דער היים.

דזש. סי. בורקהאלדער, הויפּט אינזשע־נער פון די קאנאדער נאַציאָנאלע איינ־באנען, האָט געמאכט די אויספאָרשונגען וואס האָבן פארפולקומט דעם באן־טעלע־לעפאָן. א שטיקל דערפאָלג אין דער הינ־זיכט איז ביז איצט דערגרייכט געווארן בלויז אין דייטשלאנד וואו מ׳האט אבער געקאָנט רייזן בלויז אין אין ריכטונג און בלויז אזוי ווייט ווי צווישן בערלין און האמבורג.

—(::)—

איד. שול קאָמיסיע באַ־שטימט אין מאָנטרעאל

מאָנטרעאל, (דורך פאסט). — די רע־גירונג פון דער פּראָווינץ קוועבעק, האָט אנאָנסירט די נעמען פון דער אידישער שול קאָמיסיע. די דאזיקע קאָמיסיע האָט די מאָכט טצו קומען צו א פארשטענדיקונג מיט די פּראָטעסטאנטן וועגן אנהאלטן אויף וויטער בשותפות׳דיקע שולן, אדער צו גרינדן באזונדערע אידישע שולן, אויב זיי וועלן צו קיין פארשטענדיקונג ניט קאָ־נען קומען.

די קאָמיסיע באשטייט פון די פאָלגנ־דיקע מיטגלידער: סעמועל לייווינגטאָן, פּאָרזיצער; ע. מ. בערלינער, א.ז. קאהען, נייטן גארדאָן, ראבין דר. אבראמאָוויטש, דר. מאקס ווייסמאן און מייקל גארבער.

מר. לייווינגטאָן איז א מיינינג אינזשע־נער, א געבאָרענער פון סט. פּאול, מינ. ער איז געקומען קיין קאנאדע אין 1906. אין 1924 איז ער באשטימט געווארן פון דער קוועבעקער רעגירונג צו שטודירן די פראגע פון אידישער דערציאונג.

מר. בערלינער און א. ז. קאהען זיינען פּראָמינענטע ביזנעסלייט און כלל־טוער. דר. אבראמאָוויטש איז דער רב פון דער "שערי שמים" שול, די רייכסטע קאָנגרע־גיישאָן אין מאָנטרעאל. מר. נייטען גאר־דאָן איז א געוועזענער רעפּאָרט ראבבי אין איצט א פּראָמינענטער מיטגליד פון דער מאָנטרעאלער באר אסאָסיאיישאָן. דר. ווייסמאן איז דער אנפירער פון דער אידישער האספּיטאל באוועגונג און איז אקטיוו אין פאשיידענע געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונגען. מר. גארדאָן איז אן אד־וואָקאט און אקטיווער ציוניסט און א מיטגליד פון דעם סעפּאראטן אידישן שול קאָמיטעט.

80 אידישע פאמיליעס פאראומגליקט פון שריפה

לעמבערג, אפּר. 28 (איטא). — 43 הייזער און צוויי יישלין זיינען פארניכטעט געווארן פון א שריפה. אינ'ם שטעטל פּשעווארסק, איבערלאָזנדיק 80 אידישע פאמיליעס אן א דאך איבער'ן קאָפּ. די פארניכטעטע הייזער און פארמעגן זיינען ניט געווען פּאָרזיכערט. די ספּר־תורה'ס פארנומען דעם דריטן פּלאץ און פראנק־רייך — דעם פערטן.

אויפזעער פון אָהייער טורמע באשול־דיקט "אנארכיסטן" פאר אומרו צווישן ארעסטאנטן

קאָלאָמבוס, אהייא, אפּרל 28.— וואר־דען פּ. ע. טהאָמאס, פון אהייא שטאט פּעניטענטשערי, האט ערקלערט, אז אנאר כיסטן זיינען שולדיק אין דער אומצו־פרידנהייט וואס וואקסט פון טאג צו טאג צווישן די ארעסטאנטן אין דער טורמע.

צווישן די פיר טויזנט ארעסטאנטן, האט ער געזאגט, געפינען זיך ארום הונ׳ דערט אנארכיסטן און חוץ זיי, גלויבט ער, אז אין פריזאן איז אנגעפירט געווארן א פּראָפּאגאנדע פון דרויסן וואס שאפט גרויס אומצופרידנהייט צווישן די ארעס־טאנטן.

"מיר האָבן דא באלשעוויקעס, ראדיקא־לען, — אלע פארהארטעוועטע קריימינא־לען, וועלכע דערקלערן, אז דאס געזעץ און די באאמטע פארטרעטן נידערטרעכטיי־קייט און אומגערעכטיקייט. זיי האלטן, אז זייערע פארברעכנס ווערן געטאָן אין נאמען פון אמת און גוטסקייט, און אז זייער שטראָף וואס זיי קרינען איז פארדאר־בען און ביישיליק," — האט מר. טהאָמאס דערקלערט. "מיר האָבן אלעמאל געמוזט זיין פארזיכטיק און שטרייטן אויף דער וואַך, כדי ניט צו דערלאָזן אין פריזאן די לערע פון ראדיקאליזם, און דאס איז די אורזאך פארוואס מיר אונטערזוכן אלע שליפּסן וואס קומען אָן צו די ארעסטאנ־טען איידער מיר גיבן עס איבער צו זיי."

מר. טהאָמאס פארצייכנט ראדיקאליזם צווישן די ארעסטאנטן, ווי איינע פון די וויכטיקסטע פּראָבלעמען פונ'ם טורמע לעבן.

"אין פארלויף פון צען יאָר," — האט ער געזאגט, — "וועט יעדער טורמע אין די פאראייניקטע שטאטן ווערן שטענדיק באוואכט פון באוואפנטע זעלנער."

דערווייל איז די לאגע אין דער טורמע, וואו 322 ארעסטאנטן האָבן פארלאָרן זיי׳ערע לעבנס אין דער שריפה, געווארן צור־ריק נארמאל.

אן אויספאָרשונגס קאָמיטעט גרייט איצט צו א באריכט וועגן דער גרויסער קאטאסטראפע, וואס וועט ווארשיינלאך אין גיכן אפּגעשיקט ווערן צום גאווער־נאר מייערס וו. קופּער. אין דער זעלבער צייט, וועלן 550 ארעסטאנטן איבערגע־פירט ווערן אין אנדער טורמע.

באפעלקערונג אין אמעריקאנער גרע־סערע שטעט געוואקסן אויף 22.5 פּראָצענט אין לעצטע צען יאָר

וואשינגטאָן, ד.ק., אפּר. 28. — אין 90 שטעט פון די פאראייניקטע שטאטן מיט א באפעלקערונג פון 10 טויזנט און העכער, אין וועלכע דער 1930 צענזוס איז שוין פארענדיקט געווארן, ווערט באַ־ריכטעט א וואוקס פון דער באפעלקערונג אויף 22.5 פּראָצענט זינט דעם לעצטן צענזוס פון 1920.

די באפעלקערונג פון לאנד בכלל איז פאר דעם פעריאָד געוואקסן אויף 14.9 פּראָצענט, בעת דער וואוקס צווישן 1910 און 1920 איז געווען אויף 21 פּראָצענט. די באפעלקערונג אין די קלענערע שטעט־לאָך פון 2,500 נפשות און העכער איז פאר די זעלבע 10 יאָר געווען אויף 25.7 פּראָצענט. אינ'ם פעריאָד צווישן 1910 און 1920 איז זייער וואוקס געווען אויף 34.8 פּראָצענט.

ניו־יארק שטאט צאָלט איבער א פערטל פון אלע פעדעראלע שטייערן

וואשינגטאָן, אפּר. 28 (איטא). — דער שטאט ניו־יאָרק האָט געצאָלט איבער א פערטל פון הכנסה שטייער און פון אלע אנדערע פעדעראלע שטייערן, וואס די רע־גירונג האָט אריינגעקראָגן אין משך פון די ערשטע ניין חדשים פון דעם פינאנ־ציעלן יאָר.

פאר די ניין חדשים פון יולי 1, 1929, ביז מארט 31טן, 1930, האָט די פעדע־ראלע רעגירונג אריינגענומען אין שטייי־ערן פונ'ם גאנצן לאנד די סומע פון $2,277,453,096. דערפון האָט דער שטאט

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

דער אויסלענדער — בישאָפּ לאָיד

וואָס עס פאָדערט זיך פון אַן אימיגראַנט וואָס מאַכט זיין היים אין קאַנאַדע איז, אַז ער זאָל האַלטן דאָ אינטערעסן פון קאַנאַדע אויפ'ן ערשטן פּלאַן, לגבי די אינטערעסן פון וועלכן ס'איז אַנדער לאַנד. דאָס איז דער פּאַטריאָטישער אָרף־בית, וועלכן מען לערנט דאָ איין די ערשטע זאַך מיט מיט יעדן איינגעוואַנדערטן.

און באַלד ווי אַן אימיגראַנט, אַרויסגעמענדיק זייגע בירגער־פּאַפּירן, פאַרפליכטעט זיך צו דערפיקן אַלע בירגערלאַכע פליכטן פון לאַנד און אָפּהיטן די קאַנאַדער אינטערעסן ווען זיי קומען נאָר אין צוזאַמענשטויס מיט אַנדערע אינטערעסן. — מען עס זיין די אינטערעסן פון זיין אַלטן פאָטער־לאַנד, — ווערט ער אויס אויסלענדער. ער ווערט דאַן באַטראַכט פאַר אַ קאַנאַדער, מיט אַלע רעכטן וואָס דאָס קאָן געבן דאָ אין לאַנד.

ווי איז אָבער אַז אַן איינגעוואַנדערטער בירגער שטעלט אויפ'ן ערשטן פּלאַן די אינטערעסן פון זיין אַלטן פאָטערלאַנד לגבי די קאַנאַדער? דאַן איז ער אַן אויסלענדער, — אַן "אומגעוויינשטער" אויסלענדער, פון'ם פאַטריאָטישן שטאַנדפּונקט. בישאָפּ לאָיד וואָלט נאָך מסתמא געזאָגט "אַ שמוציקער אויסלענדער".

אָבער וואָס איז בישאָפּ לאָיד אַליין? ער איז דאָ אַן אימיגראַנט פון ענגלאַנד. באַמש ער האָט איינגעוואַנדערט אַהער מיט צענדליקער יאָרן צוריק, איז ער נאָך אַלץ דער זעלבער ענגלענדער. וואָס ער איז געווען ווען ער איז אַהער געקומען. פון אַלע זיינע רעדעס איז קאַנטיק, אַז די ענגלישע אינטערעסן קומען ביי אים פריער, ווי די קאַנאַדער, און אַז ער באַטראַכט קאַנאַדע אין מישן זיך אין לאָקאַלער פּאָליטיק, וואָס די קאַנאַדער ווילן וויניקער דולדן, ווי ווען דער באַאיינפלוסטער וואָלט געווען אַ קאַנאַדיאַנער. די קאַנאַדער באַפעלקערונג וועט ניכער דולדן די פעלערן וואָס זיי זאָלן דאָ באַגאַנגען אין דער פון אַ פרעמדן, וואָס סימבאָליזירט דאָ די מאַכט אויף וועלכער זיי האָבן ניט קיין קאָנטראָל.

דער אַרבעטער פרעמיער פון אוסטראַליע, דזש. ה. סקאַלין, האָט אויפגעפאָדערט לאָנדאָן, אַז דער פאַרטרעטער פון דער קרוין אין אוסטראַליע, נאָכדעם ווי דער טערמין פון דעם איצטיקן גאַווערנאָר־דזשענעראַל וועט זיך פאַרענדיקן קומענדיקן סעפּטעמבער, זאָל זיין דער הויפּט־ריכטער פון הויכן געריכט. סער אייזעק אייזעקס, אַ געבאָרענער אוסטראַליער (אַגב אַ אידן), אין די אַלגעמיינע מיינונג איז, אַז די פאָדערונג וועט נאָכגעגעבן ווערן.

דער פרעצעדענט וועט זיכער נאָכגעפאָלגט ווערן פון קאַנאַדע. און דערמיט וועט אָפּגעשאַפן ווערן נאָך אַ סימבאָל פון קאַנאַדעס אונטערגעוואָרפנקייט צו ענגלאַנד. און וועט געמאַכט ווערן נאָך אַ שריט אויפ'ן וועג פון קאַנאַדעס זעלבסטשטענדיקייט.

די פּראָווינציעלע וואָלן אין אַלבערטאַ

פרעמיער באַנלי, פון אַלבערטאַ, האָט געהאַט נאָך אַ יאָר ביז דער פינף־יאָריקער טערמין פון דער לעגיסלאַטור וואָלט זיך געענדיקט. ער האָט אָבער ניט געפונען פאַר ראַטזאַם צו וואַרטן ביז די לעגיסלאַטור וועט שטאַרבן מיט איר נאַטירלאַכן טויט. און האָט אָנאָנסירט נייע אַלגעמיינע פּראָווינציעלע וואָלן אויף דעם 19טן יוני דאָס יאָר.

די פאַראייניקטע פאַרמערס פאַרטיי איז שוין איצט ניין יאָר אין מאַכט. אין דער לעצטער לעגיסלאַטור האָט זי געהאַט אַן אומבאַשרייבלעכע אויבערהאַנט. — מיט מער ווי צוויי מאָל אַזויפיל מיטגלידער, ווי אַלע דריי אַנדערע גרופּעס צוזאַמענגענומען.

דאָך ווייסן אַלע פּאָליטיקער, אַז די פּאָזיציע פון אַ רעגירונג איז גאָר ניט אַזוי זיכער מיט די ווייַלע, ווי זי איז אין פּאַרלאַמענט. אַ רעגירונג, וואָס איז אַ לאַנגע צייט אין מאַכט, קאָן אַנטוישן אַ סך, ווייַל, ווייַל קיין רעגירונג קאָן ניט געבן די ווייַלע אַלץ וואָס זיי דערוואַרטן פון איר. רעגירונגען מאַרקירן דערפאַר אויס די צייט פון וואָלן דאַן, ווען עס זיינען דאָ לעבעדיקע "אישוס", און וועלכע זיי קאָנען דערוואַרטן די שטיצע פון די ווייַלער.

די ליבעדיקע "אישו" פאַר אַלבערטאַ איז איצט קאָנטיק די פאַרוואַלטונג פון די נאַטירלאַכע רייכטימער וואָס די פּראָווינץ האָט נאָר וואָס אַריינגעקראָגן, און די פּראַגע וועט שפּילן די הויפּט ראָל אין'ם וואָל־קאַמפּיין.

די אידישע בירגער פון אַלבערטאַ וועלן זיכער נעמען דעם געהעריקן אינטערעס אין די וואָלן. אַגב איז די צאָל פון די אידישע ווייַלער, אַמווייניקסטנס אין די צוויי גרעסערע שטעט פון דער פּראָווינץ, עדמאָנטאָן און קאַלגאַרי, גאַנץ באַדייטנד, און זיי קאָנען שפּילן אַ היכשע ראָל אין די וואָלן.

הדסה, די ציוניסטישע פרויען אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקע

אין ליכט פון באַריכט פון דער פאָלעס־נער אויספאָרשונג קאָמיסיע.

"עס איז אמת דאָס די אידישע אימי־גראַציע נאָך פאָלעסטינע האָט געבראַכט גרויסע נוצן דער אַראַבישער באַפעלקע־רונג; אָבער די נוצן האָבן די אַראַבער באַ־קומען צופעליק און ניט אַלס אַ טייל פון דעם אַלגעמיינעם ציוניסטישן פּלאַן".

(פון באַריכט)

וועלנדיק באַרעכטיקן דעם פאַקט וואָס די אַראַבער ווילן אונז ניט געבן קיין אַנערקענונג פאַר די נוצן וואָס זיי האָבן פון אונזער אַריינדריינגען אין לאַנד, דריקט זיך דער באַריכט אויס דאָס די נוצן וואָס די אַראַבער קריגן איז אַ צופעליקע, און ניט קיין טייל פון דעם אַלגעמיינעם ציוניסטישן פּלאַן. עס איז זייער שווער צו וויסן וואָס דער באַריכט מיינט מיט אַזאַ דערקלערונג — אויב דאָס מיינט פעסט צו שטעלן דעם פאַקט דאָס די ציוניסטי־שע באַוועגונג איז ניט געשאַפן געוואָרן מיט'ן איינציקן צוועק צו דערהויבן די אַראַבישע באַפעלקערונג אין אַרץ־ישראל צו דער הויכער קולטורעלער מדרגה אויף וועלכער, לאָמיר זאָגן, ענגלאַנד געפינט זיך; איז דאָס ניט אַן אַנגאַ אַרבעט פון דער קאָמיסיע געווען איבערריק. יעדער וואָס וויים דעם אַלף־בית פון דעם ציו־ניזם וואָלט געקאָנט ענטפערן דאָס דער הויפּט צוועק פון דעם ציוניזם איז צו שאַפן די מענלאַכקייט פאַר'ן אידישן פאָלק פרייַ צו אַנטוויקלען אַ נאַציאָנאַלן לעבן אין אַרץ־ישראל. אָבער וואָס נאָר די הדסה אַליין האָט אויפגעטאָן פאַר דער אַראַבישער באַפעלקערונג אין אַרץ־ישראל אויפ'ן באַדן פון געזונטהייט, איז גענוג צו כאַראַקטעריזירן אַלס מער ווי איינ־האַרציק דאָס מיר ברייַנגען די אַראַבער נוצן נאָר אויף אַ צופעליקן אופן.

וואָס זיינען די פאַקטן?

לויט אַ באַריכט וואָס די אַרץ־ישראַל הויפּט קוואַרטיר פון דער הדסה האָט צו־געשיקט אַהער צום הויפּט אָפּיס, אַנ־געבנדיק סטאַטיסטישע פאַקטן וועגן דער רעליגיע פון די וועלכע זיינען באַהאַנדלט געוואָרן אין דער הדסה אינסטיטוציעס, גע־פינען מיר זייער אַנטערעסאַנטע און באַלערנדע פאַקטן וועגן חברון, אָט וועגן דער זעלבער חברון וואָו אונזערע קרבנות דורך די הענט פון די אַראַבישע רוצחים זיינען געווען אַמגרעסען, און וואָו די רציחות זיינען געווען אַמגריזאַמסטן. פון דעם חודש יאַנוואַר ביז דעם חודש יו־לי, 1929, זיינען אין די קליניקס פון הדסה באַהאַנדלט געוואָרן 916 מאַחמאַ־דאַנער און נאָר 691 אידן. דורך איין האַל־בען יאָר זיינען פאַרלאָפן פילע טעג וועגן די צאָל פון אַראַבישע באַזוכער אין די קליניקס איז געווען אַ גרעסער ווי די אי־דישע. אַ סך אָרימע אַראַבישע פּאַציענ־טען זיינען באַהאַנדלט געוואָרן פרײַ. אויף אין אַנדערע הדסה האָספּיטאַלער און קלי־ניקס איבער'ן לאַנד, אויסער חברון, זיי־נען אַראַבישע פּאַציענטן באַהאַנדלט גע־וואָרן. אין פילע פאַלן איז די צאָל פון אַראַבישע פּאַציענטן באַשטאַנען פון 20 ביז 50 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָל.

אמת, אַז אפילו היינט צו טאָג זיינען די אַראַבישע מאַסן איינגעוונקען אין שרעקלאַכער פינסטערניש, און אַלעס וואָס אָנבאַלאַנגט געזונטהייט פראַגן, נאָך היינט צו טאָג קוקן די אַראַבער אויף קראַנקהייט ניט אַלס אַ רעזולטאַט פון נאַ־טירלאַכע אורזאַכן וועלכע מען קאָן אויס־מיידן, נאָר אַלס אַ שטראָף פון אַלאַ, וועלכער שיקט אָן קראַנקהייטן אויף מענ־שען אַלס שטראָף פאַר זינד. אויפ'ן אָרט פון רפואות ווערט נאָך ביי זיי אויך ביין היינט באַנוצט אָפּשפּרעכעניש, ברענען מיט הייסע אייזנס די קראַנקע טייל פון דער קערפּער, טראָגן קמיעות אויף זיך, און נאָך אַזעלכע ווירקזאַמע מיטלען. דאָך איז זייער פיל אויפגעטאָן געוואָרן אויפ'ן געביט פון אויפקלערן די אַראַבער, באַ־זונדערס דורך זייערע פרויען, אין וואָס אָנבאַלאַנגט די פראַגע ווי אָפּצוהיטן דעם געזונט. און אפילו צו היינטיקן טאָג ווען די אַראַבישע פרויען, ברייַנענדיק זיי־ערע קראַנקע עופה'לאָף צו די הדסה קלי־ניקס, און נאָכדעם ווי די ווירקסעס באַ־האַנדלען זיי, וואַשן זיי אָרום און נערן זיי אויף אַ געהעריק אָפּן, און די עופה־לאָף נעמען קומען צו זיך, קוקט נאָך אַלץ די אַראַבישע פרוי אויף דער הדסה ווירס ווי אויף אַ מכשפה. — וואָרום ווי קאָן מען דען אַנדערש באַווייזן אַזעלכע מופתים — דאָך הויבט אָן זייער פאַר־שטאַנד פאַמעלאָך צו באַגרייפן אַז די וואַונדער וואָס ווערן אין די הדסה קלי־ניקס באַוויזן, ווערן נעטאָן אויף אַ נאַ־טירלאַכן אופן, וועלכע מען קאָן נאָכטאָן, און האָבן דערפון נוצן. אָט אַזוי האָבן די אַראַבער איינגעפירט אַ קינדער קליניק אין רמלה, אַ ריין אַראַבישער דאָרף. די ווירס אין דער רמלה קליניק איז אַליין אַן אַראַבישע, וועלכע האָט איר דערפאַרונג געקראָגן אין די הדסה אַנשטאַלטן. אין קאַיר, מצרים, און אין עמון, עבר הירדן, וואו קינדער קליניקס זיינען לעצטנס איינ־געפירט געוואָרן, איז עס געטאָן געוואָרן מיט'ן גרעסטן מיטהילף פון דער הדסה.

דער גרעסטער שטאָלץ פון הדסה אין אַרץ־ישראַל זיינען די נייטן און לינע סטראָוס געזונטהייטס צענטערס: איינער אין ירושלים, און דער צווייטער אין תל־אביב. דער גרויסער פילאַנטראָפּ האָט אויסגעגעבן אויף בויען די צענטערס די סומע פון דריי הונדערט טויזנט דאָלאַר. די צענטערס האָט סטראָוס איבערגעגעבן אין דעם רשות פון דער הדסה. זיי זיי־נען די הויפּט קוואַרטירן פון דער הדסה'ס טעטיקייט איבער'ן גאַנצן לאַנד. ביי 75 פּראָצענט פון די פּאַציענטן וועלכע ווערן באַהאַנדלט אין די הדסה אַנשטאַלטן גע־הערן צו די זייער אָרימע שיכטן פון דער באַפעלקערונג, און זיי ווערן באַהאַנדלט פריי. די אַראַבישע פּאַציענטן ווערן באַ־האַנדלט אויפ'ן זעלבן אופן ווי די אידי־שע.

(שלוס אויף זייט 3)

וואַנדערוועלדע'ס פּאַלעמיק מיט די אַראַבער צוליב א געגנפער ציוניסטן-רעדע

פון אונזער זשענעוועער קאָרעספּאָנדענט
(ספּעצ. פאַר ד. א. וו. דורך "איטא")

:: :: ::

אויב עס איז ריכטיק, אַז אמת'ע גוט־פריינטשאַפט דערקאָנט מען אמבעסטן אין אַן עת צרה, דאַן האָט עמיל וואַנדערוועל־דע אַן ספק כשר פאַרדינט צו פאַררעכנט צו ווערן צו די טרייסטע און איבערגעגעבנ־סטע פריינט פון דער ציוניסטישער אַר־גאַניזאַציע, צו די אויפריכטיקסטע אַנהייַנ־גער פון דער אידישער אויפבויאַרבעט און אויפלעבונג אין אַרץ־ישראל.

איינער פון די הויפּט־זיילן פון אינטער־נאַציאָנאַלן סאָציאַליזם, אַ באַדייטנדער אידעאָלאָגישער פּאָליטיקער, אַן אַנגעזע־ענער מלוכה־מאַן אין זיין אייגענעם לאַנד, האָט זיך וואַנדערוועלדע זייט איינציקע יאָ־רען קונה שם געווען אין דער אידישער וועלט אויך דורך זיין וואַרימער סימפּאַ־טיע און מיטהילף פון ציוניסטישן וועלט. ער פאָרט קיין אַרץ־ישראל, כדי זיך אַליין אַן איבערצייגן אין די אידישע אויפטון אין לאַנד, און אַלס סך־הכל פון זיינע רייַ־זע איינדרוקן פאַרעפנטלאַכט ער אַ באַ־גייסטערטן בוך וועגן דאָס אויפלעבנדע אַרץ־ישראל. צוזאַמען מיט נאָך אייניקע סאָציאַליסטן פירער פון צווייטן אינטער־נאַציאָנאַל גרינדעט ער דעם סאָציאַליס־טישן קאָמיטעט לטובת דעם אַרבעטנדיקן אַרץ־ישראל, הגם עס קומט אים אויס דערביי אויסצושטיין אַ גאַנץ האַרבן קאָמיטעט מיט זיינע "אידישע" חברים פון דער סאָציאַליסטישער עקזעקוטיווע: פרידריך אַדלער, אַטאַ בויער, אַבראַמאָ וויינ. ער ווערט אויך, ווייניק וואָס נתפעל פון דעם שאַרפן און אַפּטמאָל אַפילו שמר־ציקן קאָמף, וועלכן עס פירן קעגן אַלס די חברים פון "בונד". ער בלייבט טריי זיין פראָ־ציוניסטישער איבערצייגונג און ער שרעקט זיך ניט אָפּ פאַר זייערע סטראַשונ־קעס און זלזולים. באַזונדערס ווערטפול איז אַבער די אונטערשטיצונג, וועלכע וואַנדערוועלדע בריינגט דעם ציוניזם גראַד איצט, נאָך די טרויעריקע בלוטיקע גע־שעענישן אין אַרץ־ישראל. איבערצייגונג אין דער אַבסאָלוטער נערעכטיקייט פון די אידישע פאָדערונגען, איז ער גרייט צו שטעלן אין דינסט פון דער דאָזיקער וושר־דיקער אידייע זיין פּאָליטישן געוויכט, זיין נאָמען, זיין השפעה און אחרון אחרון חביב זיין רעדנערישן טאַלאַנט.

איינגעלאַדן דורך דער זשענעוועער ציר־ניסטישער פאַראייניקונג, איז וואַנדער־וועלדע מיט אַ קורצער צייט צוריק גע־קומען קיין זשענעוועע, כדי דאָ, אין דער שטאָט פון פעלקערבונד, נעמען אַ שטעל־לונג צום ציוניסטישן פּראָבלעם. אויפדעקן דעם אמת'ן כאַראַקטער פון די געשעענ־שען, קלאָר מאַכן זייערע סכות און אור־זאַכן און עפנטלאַך צו פאַר'משפּט'ן די אַראַבישע רעדל־פירער, און מען מוז מודה זיין: זיין רעדע האָט נעמאַכט אויף אַלע־מען אַ שטאַרקן איינדרוק און געהאַט אַ גוואַלדיקע ווירקונג. דער זאַל איז געווען גע־פאָלט און צוויישן די אַנוועזנדע האָט מען געקאָנט זעען מיטגלידער פון דער מאַר־דאַטן קאָמיסיע, פאַרשטייער פון פעלקער־בונד סעקרעטאַריאַט, זשוזנאַליסטן, אַ. אַ. וו.

עס איז ניט קיין איבערטרייבונג, אַז זעלטן קומט אויס אַ הערן אַ ניט־אירן צו ריידן וועגן צייטונגס מיט אַזויפיל ליבע און אינערלאַכער באַנייסטערונג, ווי וואַנדער־וועלדען. ער איז געשטאַנען פאַר'ן הונ־דערט קעפּיקן עולם איינער פון די חסידי אומות העולם, וועלכער איז טיף אַריינ־געדרונגען אין דער טראַגישער ראָל פון דעם אידישן פאָלק און דער ציוניסטישער גאולה־אידייע.

"די ניט־אידישע וועלט באַציט זיך מיט סימפּאַטיע און פאַרשטענדעניש צום ציו־ניזם, — הויבט אָן וואַנדערוועלדע זיין רעדע, — זי איז אָדער ניט מסוגל צו פאַרשטיין, וואָס דוקא צווישן די אידן גופא זיינען פאַראַן קעגנער פונ'ם ציו־ניזם."

און וואַנדערוועלדע, דער ניט־איד, זאָגט האַרבן מסור די דאָזיקע קעגנער. ער איז קעגן די מערב־אייראָפּייאָשע אסימי־לאַנטן; ער פאָלעמיזירט מיט דעם טייל פון די מזרח אידן, וועלכע גלויבן צו דער־ליין די אידישע פראַגע דורך נאַציאָנאַלע מינדערהייטן רעכט און שטעלט זיך דער־ביי באַזונדערס אָפּ אויף דער אומהאַלט־באַרקייט פון דער בונדישער אידעאָלאָגיע. ער קאָן אויך־ניט פאַרשטיין די אידישע פילאַנטראָפּישע חברות, ווי "איקאַ" און אַנדערע, וועלכע זיינען גרייט איבערעל צו פירן קאָלאָניזאַציע נאָר ניט אין אַרץ־ישראל. די עקאָנאָמישע לאַגע אין מזרח אייראָפּע צווינגט די אידן צו עמיגרירן און דאָס איינציקע לאַנד, וואו זיי קאָנען גרינדן אַ היים פאַר זיך אין אַרץ־ישראל, —דאָס לאַנד פון זייערע אבות.

מיט באַוואונדערונג און חסידישער תלהבות דערט דאָן וואַנדערוועלדע וועגן די אידישע אויפטעון אין לאַנד, וועגן די אַרבעטער זידלערונגען, וועגן דעם אויס־לעבן פון דער העברייאישער שפּראַך און וועגן דעם צוריקקער פון די אידן צו ערד־אַרבעט.

אויבערייענדיק צו די בלוטיקע געשע־ענישן, דערקלערט וואַנדערוועלדע, אַז די אינטערעסן פון די אַראַבישע מאַסן און די פעלאַכן קאָנען געפינען זיך אין קיין שום פאָרמאָליטעטן די אַרץ־ישראַל'דיקע מדינה פון דער גרויסער אַראַבישער אַנאַיינע אַלער היים מיט דער באַלפור דעקלאַראַציע.

דער דערפאָלג פון דעם מיטינג איז גע־ווען זייער אַ גרויסער, אַזוי אַז די פאַר־שטייער פון דעם "אַראַבישן סיריש־פאַ־לעסטינישן קאָמיטעט," וועלכע געפינען זיך דאָ, האָבן גלייך אָנגעהויבן זוכן מיט־לען, ווי אַזוי אָפּצושוואַכן דעם איינדרוק פון וואַנדערוועלדעס אַרויסטריט. עס האָט ניט געריערט לאַנג און אַלע צייטונגס־קאָפּסן אין שעגעוואָ זיינען מסיג פאַר־פלייצט געוואָרן מיט אַ קליינער בראָשור־קע פון 7 זייטלאַך, אין וועלכער די אַראַ־בישע שליחים האָבן געפּרוּוון מבטל צו מאַכן וואַנדערוועלדעס מסקנות אין קלאָר מאַכן דער "אינטעלעקטועלער עליטע" פון זשענעוועע דעם נאַנצן אמת'ן מצב. אין דער פאָרם פון 17 שאַלות האָבן דיאַראַבער פאַרמולירט זייערע טענות צו וואַנדער־וועלד'ן.

זיי קאָנען ניט משיג זיין, ווי אַזוי אַזוי אַזוי, — וואַנדערוועלדע, — אַ סאָציאַליסט און אַ פאַסיפיסט פאַרטיידיקט מיט אַזאַ ברען אַזאַ אימפּעריאַליסטישע און אויס־בייטערישע באַוועגונג ווי דער ציוניזם. אַרץ־ישראַל באַלאַנגט צו די אַראַבער, און די אידן וועלכע וויל־ן דאָס אָפּנעמען פאַר זיך, זיינען דאָך טייַנ מער ווי אויסלענדער און עס ווערט ווידער אַמאָל איבערגע־חזר'ט די אַלטע שחרה פון שקרים, מיט וועלכע די אַראַבישע "מנהיגים" האַלטן זיך באַרעכטיקט צו באַקעפּן דעם צייט־זעס. די אידישע אימיגראַציע רואינירט די אַראַבישע באַפעלקערונג, די רעגירונג לייגט אַרויף אויף די אַראַבער הויכע שטייער, אַז זיי זיין אין דער לאַגע צו שאַפן אַר־בעטס־מעגלאַכקייטן פאַר די אידישע אַר־בעטסלאָזע, אידן, וואָס קומען אין לאַנד דערווערבן אַן קיין שום פאַרמאָליטעטן די אַרץ־ישראַל'דיקע מדינה צוגעהעריקייט. דאָן ווען די אַראַבער, וואָס זיינען גע־בוירן געוואָרן אין לאַנד, האָבן ניט דערלויבענישן צוריקצוקומען אַהיים; די אַ־דישע קאָלאָניזאַציע ווערט עפּערס מיט "דעם געלט און מיט דעם בלוט פון די אַראַבער" א. א. וו. עס פעלט ניט אין דער בראָשור אויף אַ רמז אויך דעם, אַז נאָר אַ דאַנק "נעהיימע פאַקטאָרן" געלינגט די ציוניסטן צו מאַבילזירן פאַר זייער פּראָפּאַגאַנדע מענטשן פון אַלע פאַרטיען און ריכטונגען, סיי רעכטע, סיי לינקע, סיי סאָציאַליסטן, סיי גלחים.

אַט אויף דעם דאָזיקן מיאָס'ן אַנפאַל פון דער "סיריש־פאַלעסטינער דעלעגאַ־ציע ביים פעלקער בונד" קעגן דעם ציו־ניזם און קעגן זיין איינענעם פאַרטראַג, האָט אַצינד עמיל וואַנדערוועלדע פאַר־עפנטלאַכט זיין תשובה — אַ קלאָרן, מו־טיקן און ווירדיקן ענטפער.

פון דריי זייטן באַפאַלט מען איצט דעם ציוניזם: די באַלשעוויקעס און רוס־לאַנד, די אידישע בונדיסטן און די אַראַ־בישע נאַציאָנאַליסטען. די טענות פון די אַראַבער זיינען אַ שוס יסוד. אַרץ־ישראַל געהערט ניט זיי אַליין. די אידן האָבן דאָרט געלעבט און זיינען פאַרטריבן גע־וואָרן פון די רוימער. אַרץ־ישראַל איז דאָס "לאַנד פון דריי גלויבנס" און זי וועט זיך נאָך לאַנג דאַרפן געפינען אונטער דער השגחה פון פעלקערבונד, וועלכער וועט אַלעמען נאַראַנטירן די רעכט, וועלכע זיי האָבן דאָרט. עס איז ניט אמת, אַז די אַר־דישע אימיגראַציע בריינגט אַ וועלכן ניט איז שאַדן די פעלאַכן. די סאָציאַליסטן, וועלכע דאָך תמיד באַקעמפט יעדע קאַ־פּיטאַליסטישע קאָלאָניזאַציע, באַציען זיך מיט סימפּאַטיע צו דער ציוניסטישער קאָ־לאָניזאַציע טאַקע דערפאַר, וואָס זי ווערט געפירט אין גייסט פון יושר און שטיצט זיך ניט אויף גוואַלד, חוץ ווען עס האַנ־דעלט זיך וועגן פאַרטיידיקן זיך פון אַנ־פאַלן און גוואַלד־טאַטן. פאַר דעם באַדן, וועלכן די אידן האָבן דערוואַרבן, האָבן אידן באַצאָלט די אַראַבישע גרויס־באַזיצער אַנגוג געלט. און פון דער אידישער איינ־וואַנדערונג האָבן זיך די לאַנע פון די אַרא־בישע מאַסן ניט אַמאָל, אַז די אַר־דישע אימיגראַציע בריינגט אַ וועלכן ניט איז שאַדן. די פעלאַכן. די סאָציאַליסטן, וועלכע דאָך תמיד באַקעמפט יעדע קאַ־פּיטאַליסטישע קאָלאָניזאַציע, באַציען זיך מיט סימפּאַטיע צו דער ציוניסטישער קאָ־לאָניזאַציע טאַקע דערפאַר, וואָס זי ווערט געפירט אין גייסט פון יושר און שטיצט זיך תמיד ביי דעם עפּעס אַ שוואַ־כן.

אין אַבער רוט־אים — און אַלץ־ין, אַז אַ אַראַבישע אַנטלאָפן פון דער "טראַפּן אין דער לאַגע" — אַ אַנטלאָפן פון דער אַראַבישער

אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראַמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע
פון דר. ל. כ—ן

(פאָרטזעצונג)

און מיט רוטי'ן האָט ער זיך אויף געהאַלטן צוריקגעצויגענער ווי פריער. ווי פרייליך און גליקלאַך ער האָט זיך ניט געפילט אין איר קעגנוואַרט, האָט ער, ווען זי האָט אַמאָל אַ שטיף געטאָן מיט אים — אַ צי געטאָן אים ביים אָרעם, צי געוואָלט אַרויסרייסן פון אונטער אים דעם שטול, צי גאָר צוגעלאָפן צו אים פון הינטן און צוגעדעקט אים די אויגן מיט אירע צאַרטע און וואַרמע הענט, — האָט ער זי ניט אַ כאַפּ געטאָן און צוגעדריקט צו זיך, ווי אים האָט זיך געגלוסט, נאָר ער האָט איר לייכט אָפּגעשטויסן פון זיך און האָט גליקלאַך געשמייכלט.

ענ'ן איז דאָס ניט אָנגענעם געווען. און תמיד, ווען רוטי האָט זיך אויז שטיפט, האָט זי דערפילט אַן אינסטינקטיווע אומרואיקייט, זי האָט זיך אָבער געשעמט אַ וואָרט אַרויסצורייַנען ווען דעם, מחמת איר האָט זיך אויסגעוויזן, אז דאָן וועט מען נאָך קאָנען מיינען, אז זי איז אייפערזיכטיק צו איר שוועסטער — האָט זי געשווינען. אין האַרצן אָבער, האָט זיך תמיד ביי איר אָפּגעשטעלט נאָכדעם עפּעס אַ שוועריקייט . . .

איז אָבער רוטי אַמאָל געווען מיט אים אַליין — און דאָס האָט איצט טראָפן זייער זעלטן — האָט ער זי צוגעדריקט צו זיך און אַמאָל — אויף אַ קוש געטאָן . . .

און איינמאָל, ווען רוטי האָט זיך אין איר צימער אָנגעטאָן אויף אַרויסצופאָרן מיט ראַבינס'ן און ענ'ן, איז איר מוטער צו איר אַריינגעקומען.

— מיין קינד — האָט אסתר זיך אָנגערופן — איך האָב שוין לאַנג געוואָלט מיט דיר ריידן.

— וואָס איז דער מער, מאַמע? — האָט רוטי פרייליך געפרעגט, שטייענדיק פאָר'ן שפּיגל.

— איך וויל אַז דו זאָלסט מער ניט פאָרן מיט זיי, רוטי.

רוטי האָט זיך אומגעדרייט צו איר מיט אויסגעגלאָצעט אויגן.

— וואָס מיינסטו, מאַמע? — האָט זי שטיל אין פאַרוואונדערט אַרויסגערעדט.

— איך מיין, רוטי, אַז דו ביזט שוין מער ניט קיין קינד מער און, ווי זאָגט יענער, — אַ מיידל אין דיינע יאָרן דאַרף דאָס אַליין פאַרשטיין.

— וואָס?

— דו שטערסט זיי. חתן־כלה ווילן בלייבן תמיד אַליין און דו ביזט שטענדיק מיט זיי.

רוטי האָט אַרונטערגעלאָזן די אויגן און האָט געשווינען. דאָן האָט זי שטיל אַרויסגערעדט:

— מאַמע, האָבן זיי דיר דאָס געזאָגט?

— מען דאַרף דאָס מיר ניט זאָגן. איך פאַרשטיי אַליין. וואָרום גייסטו ניט מיט דיינע מיידלאַך? און וואו זיינען דיינע אַלע באַיעס?

רוטי האָט אַוועקגעזעצט אויפ'ן בעט און ניט געענטפערט. דאָן. האָט זי אַ פאַל געטאָן אויפ'ן בעט, האָט איינגענאַרעט דעם פּנים אין קישן און האָט זיך צעוויינט.

פון אסתר'ס אויגן האָט שרעק אַרויסגעשריען און אַ ווײַלע. אין זי ניט אימשטאַנד געווען אַ וואָרט אַרויסצורעדן, דאָן האָט זי אַרויסגערעדט מיט אַ ציטערנדיקן קול:

— רוטי, וואָס וויינסטו? וואָס וויינסטו, קינד?

— לאָז מיך, לאָז מיך, לאָז מיך! — האָט רוטי געוויינט אין קישן אריין.

און אַזוי ווי אין דער דאָזיקער צייט האָט זיך דערהערט דאָס פּייפן פון דעם אוטאָמאָביל, וואָס האָט רוטי'ן גערופן, האָט אסתר זיך אַ כאַפּ געטאָן און איז פון רוטי'ס צימער אַרויסגעלאָפן.

ראַבינס זיינען שוין אין אוטאָמאָביל געזעסן. אסתר איז צוגעלאָפן צו זיי, שוין מיט איר רואיקן שמייכל, און געזאָגט:

— פאַרט אַליין קינדערלאַך. רוטי פאָרט ניט. דאָס קינד איז צום שכל געקומען. זי וויל מער ניט שטערן חתן־כלה. ווי זאָגט יענער? און אפשר דאַרף עפּעס אַ באַי צו איר קומען . . .

בײַ בשעת זי האָט עס געזאָגט, האָט זי אירע אויגן ניט אַראָפּגעלאָזט פון ראַבינס'ן, זי האָט געוואָלט זען דעם איינדרוק וואָס עס וועט אויף אים מאַכן. ער האָט אויסגעגלאָצט אויף איר די אויגן, ער האָט זיך אָבער גלייך באַהערשט, אויסגעהאַלטן איר בליק און כמעט רואיק געשמייכלט. ער האָט אַפילו קיין וואָרט ניט אַרויסגעבראַכט, נאָך מער: ער האָט זאָגאַר פאַרריכט דעם קעפּ אויף ענ'ן, אים פאַרשפּילעט אַרום איר האַלז.

און מיט שמחה האָט זיך אסתר'ס האַרץ דאָן אַ צאַפּל געטאָן.

— ער טראַכט נאָר פון ענ'ן . . . . וואָס אַ קאָן קאָן איינפאַלן . . . רוטי'ן האָט ער ליב, אַ קינד . . . אַ קוזינע. ענ'ס אַ שוועסטער . . . אָבער רוטי אים?

און איר האַרץ איז מיט פחד אָנגעפילט געוואָרן.

און איר האַרץ איז מיט פחד אָנגעפילט געוואָרן.

און דערנאָך, ווען דער אוטאָמאָביל איז אַוועקגעפאָרן, האָט זי זיך מישב געווען, צי זי זאָל אַרויספגיין צו רוטי'ן אָדער ניט, און עס איז ביי איר געבליבן צו לאָזן רוטי'ן דערווייל צורו ביז אַ צווייטער געלעגנהייט. דערווייל אָבער גוט אכטונג געבן אויף איר.

אין אַ שעה אַרום איז רוטי אַרונטער געקומען מיט אַ בוך. אויפ'ן גאַנזיק האָט שאַסקע זיך געשפּילט מיט די צוויי "טויערע יתומים'לאַך", ווי זי האָט איצט געלופן פּערלמוטער'ס קליינע קינדער. רוטי האָט אַ ווײַלע אויף זיך געשפּילט מיט זיי, נעמאָלן פויגעלאַך פאַר זיי און געפייפט ווי אַ פויגעלע; נעמאָלן הינטעלאַך נאָכגעהאַוקט ווי אַ הינטל. די קינדער האָבן זיך געפרייט — און רוטי מיט שאַסקע'ן ניט ווייניקער.

אסתר איז אַרויסגעקומען און האָט דערזען, ווי רוטי האָט זיך צושטיפּט, האָט זי שוין גאָרניט געוואוסט, וואָס זי זאָל טראַכטן.

— אפשר, — האָט זי אַ טראַכט געטאָן — האָט זיך מיר עס גאָר אויסגעווען? רבונו של עולם! — האָט איר האַרץ זיך אַ צאַפּל געטאָן.

און אַ ווײַלע שפּעטער איז ביי איר געבליבן, אַז דאָס האָט זיך איר בלויז אויסגעוויזן אַז רוטי האָט געוויינט, ווייל איר האָט פאַרדראָסן, למאי מען נעמט זי ניט מיט . . .

אָבער ביינאַכט טאָיז רוטי ניט געוועזן מיט ראַבינס'ן און ענ'ן ווי אין די פריערדיקע נעכט. זי איז אַרויף צו זיך אין צימער און איז דאָרט פאַרבליבן.

ראַבינס האָט שפּאַצירט מיט ענ'ן אַרום הויז און פון צייט צו צייט האָט זיין אויג זיך אַ צי געטאָן צו דעם באַלויכטענעם פענסטער פון רוטי'ס צימער און אים האָט זיך אויסגעוויזן אַז דער שיין פון איר צימער ציט אים צו זיך, ווי דאָס פייער — אַ פליג . . .

ער האָט געפילט אַ דרענגעדיקן פאַרלאַנג, זי צו זעען, איר קול צו הערן, און צו ריידן פון איר. דאָך האָט ער זיך איצט נעהיט איר נאָמען צו דערמאָנען. ער איז זיכער געווען אַז עפּעס איז פאַרנעקומען נאָכמיטאָג צווישן אסתר'ן און רוטי'ן, אין וואָס ער און ענ'ן זיינען פאַרמישט געווען. געגוג באַוויזט האָט ער פאַר דעם געהאַט: דאָס, וואָס אסתר האָט פריער גערעדט און ווי אַזוי זי האָט גערעדט;; דאָס, וואָס רוטי איז מיט זיי ניט געפאָרן; וואָס זי איז אַזוי שטיל און פאַרטראַכט היינט ביים טיש געזעסן, און וואָס זי האָט זיך איצט אין איר צימער פאַרשפּאַרט.

— וואָס אַזוינס איז דאָרט פאַרגעקומען? — האָט ער געטראַכט מיט ביינקעניש, כמעט פאַרצווייפלט, פילנדיק אין ער פלאַנטערט זיך אַלץ מער און מער אין אַ פאַרשאַלטענעם פלאַנטער . . .

און שפּאַצירנדיק איצט מיט ענ'ן און פילנדיק איצט איר אָרעם אויף זיינעם, איז ער געווען אַזוי ווייט פון איר, ער האָט זיך קוים דערוואַרט, ביז עס איז שפּעט געוואָרן און ער האָט איר געקאָנט "גוט נאַכט" זאָגן, ניט אַרויסרופנדיק קיין פאַרדראָס אין איר צו דעם, וואָס ער האָט געטראַכט און געפילט . . .

אָבער שלאָפן האָט ער ניט געקאָנט. ער האָט גענומען היינע'ס בוך און געפּרובט לעזן און צערשט האָט ער קיין וואָרט ניט פאַרשטאַנען, אַזוי ווי עס וואָלט געווען געשריבן אויף אַ שפּראַך, וואָס זי איז אים אינגאַנצן פרעמד געווען. ביסלאַכווייז אָבער האָט ער זיינע נעראַנקען צעוויפנענומען, און דאָן האָט דאָס געזאָגנג פון דעם אייביק־יונגן חיכטער, פון דעם וואונדערלאַכן זינגער, וואָס האָט דעם האַניק און די גאַל פון דער אייביקער ליבע דורך זיינע לידער, אַרויסגעזונגען, אים הינגעריסן און פאַרשור־כור'ט מער ווי וועגן עס אין פריער. זיין פאַנטאַזיע האָט זיך צעברענט, דאָס בלוט אין זיינע אָדערן האָט זיך אָנגעצונדן און שטאַרקער האָט זיין האַרץ גענומען קלאַפּען און פון די שורות, פול כשוף, פון היינעס "לאָרעלײַ" האָט רוטי אַרויסגעשוועבט און זיך געדרייט אַרום אים, און געברענט אים מיט דעם פייער פון אירע אויגן, און געשלעפּט אים צו זיך און אים פאַר'כשופ'ט . . . און פונקט ווי דער מאַן אויפ'ן שיפל האָט זיין קאָפּ פאַרלאָרן אונטער דעם כשוף פון דער לאָרעלײַ, אַזוי האָט ראַבינס איצט אויף זיין קאָפּ אויף אַ ווײַלע פאַרלאָרן. און ער האָט אין זיינע נעראַנקען געקעמפט קעגן רובינטשיק'ן, אסתר'ן, ענ'ן און קעגן דער גאַנצער וועלט.

— איך וויל לעבן — האָט ער אין זיינע נעראַנקען פאַרצווייפלט געשריען — לעבן וויל איך. איך האָב קיינעם ניט געוואָלט אָפּנאַרן . . . קיינעם ניט געוואָלט באַטרינן . . . איך האָב זיך ניט געקאָנט, איך האָב מיין האַרץ ניט געקאָנט! דאָ אין דאָך ניט די פראַגע פון געלט, פון מסחר . . . איך־וועל איך אַלצדינג אַוועקגעבן, אַלצדינג, נאָר די עטלאַכע יאָר פון מיין לעבן צעשטער מיר ניט!

דער נאָך איז ער אָבער ווידער געקומען צו דעם ניכטערן געדאַנק: — נו, און רוטי? זי דאַרף דאָך אויף וועלן!

און ווידער האָט ער זיך דערפילט אַזוי ווי ער וואָלט זיך אָנגעקלאַפּט אין אַן אייזערנער וואַנט.

ער האָט אַרויסגעמורמלט:

— איך בין משוגע, משוגע . . .

(פאָרטזעצונג קומט)

א פורים־שפּיל ראַטעוועט אַפּ א אידן פון א ליציטאַציע

פון לאָד שרייבט מען:

ביי א גרויסן לאָדער איד, ה., איז אויף פורים געווען באַשטימט א ליציטאַציע צו־ילב ניט באַצאָלטע שטייערן. זייענדיק באַקאַנט מיט די ליציטאַציע צרות, וואָס האָבען שוין פון אים א תל געמאַכט, האָט ה. א חסידישער איד, נאָר ניט גענומען זיך צום הארצן פון די פאַרשטייענדיקע פריינען וואָס ער וועט מוזן אויסשטיין. ער האָט זיך דאָרום משמח געווען מיט זיינע בני בית פורים'דיק: אַראָפּגעוואָרפן פון זיך די חסידישע קאַפּאָטע, אָנגעטאָן א לאַנגע קלייד פון זיין אידעניע, אַרויפגעזיצן אויף זיך א קופּקע, אַלע זיינע קינדער האָט ער אויסגעשלייערט אין קליידער־לאַד, טייל אין מאַסקעס, טייל אַביסל צו־געשמירט מיט סאַזשע, און טאַטע און קינד־דער האָבן אַראַנזשירט אין שטוב א פריי־לאַך פורים שפּיל.

אָבער דאָ, אינמיטן דערינען קומט אַריין דער קאַמאַרניק מיט א געהילף, כדי דורכצופירן די ליציטאַציע. ה. האָט זיך ניט איבערגעשראָקן און פאַרטגעזעצט דאָס שפּיל, געזונגען צוגעפּאַטשט מיט די הענט און ניט איבערגעריסן דאָס פורים שפּיל אַפילו דאַמאָלט ווען דער עקזעקוטאָר האָט אָנגעהויבן שרייען.

דער איד האָט דעם קאַמאַרניק געהערט ווי דעם פאַר־א־יאַריקן שניי; און אַז דער קאַמאַרניק האָט אים געשלעפּט ביי דער ווייבערשער סערמענע, האָט דער טעצעל־דיקער איד א געשריי געטאָן, צופלעסקענ־דיג מיט די הענט:

— איני פּסקיס . . .

דער עקזעקוטאָר איז שטאַרק גערירט געוואָרן פון דעם פורים־שפּיל און האָט באַשלאָסן אים ניט צו צושטערן די שמ־חה . . .

די ליציטאַציע איז ניט צושטאַנד גע־קומען.

דער ראָז טיי קומט צו אונז פון די פיינסטע טיי גערטנער, נאָכדעם גלייך צו אייער גראָסערימאַן — פול מיט'ן טעם און פרישקייט. יעדער פּעקל גאַראַנטירט.

RED ROSE TEA "is good tea"

דער ראָז אָרענדזש פּיקאָ איז עקסטראַ גוט

אינ'ם בעסטן פּעקעדזש—ריין, גלאַנציקער אלומינום

80

אין גאַרוואָלין איז פאַרווערט צו שטעלן טשאָלענט . . .

פון וואַרשע מעלדעט מען:

צום פאַרזיצנדן פון "שומרי שבת" אין פּוילן, הרב מיכעלסאָן, איז געקומען פון גאַרוואָלינער אידן א דעלעגאַציע, וועלכע האָבן דערציילט פאָלגנדעס:

אין גאַרוואָלין האָבן זיך לעצטנס געעפנט עטלאַכע מעכאַנישע בעקעריינען, האָדען די דאָזיקע בעקעריינען געמאָלדן דעם סטאַראָסטאָ, אַז אין די אידישע בעקעריינען שטעלט מען טשאָלענט וואָס איז קענען די סאַניטאַרע פאַרשריפטן.

צוליב דעם איז דער סטאַראָסטאָ מיט'ן שטאָטישן דאָקטאָר איין שבת אַראָפּגעקומען אין די אידישע בעקעריינען, און ער האָט דאָרט טאַקע געטראָפן פולע אויוונס מיט טשאָלענטער, האָט ער די בעקעריי־ען פאַר'חתם'עט.

ערשט מאָנטאָג האָט מען די בעקעריינען צוריק אויפגעמאַכט און אַלע טשאָלענטס האָט מען אַרויסגעוואָרפן. דערביי האָט מען די בעקער געוואָרנט, אַז אויב זיי וועלען נאָכאַמאָל שטעלן טשאָלענטס, וועט אינגאַנצן פאַרמאַכן זייערע בעקעריינען.

דער גאַרוואָלינער רב איז אויעך צום סטאַראָסטאָ און אים אויפגעקלערט, אַז פרומע אידן עסן ניט שבת קיין געקעכץ, געקאָכט אום שבת און דער טשאָלענט איז פאַר זיי א נויטווענדיקיט פונ'ם ערשטן געברויך. דער רב האָט דאַריבער געבעטן דעם סטאַראָסטאָ ער זאָל דערלויבן די בע־קעריינען צו שטעלן טשאָלענטער.

דער סטאַראָסטאָ האָט דערקלערט, אַז ער קאָן דאָס פאַרבאָט אויף טשאָלענטער ניט צוריקציען, ווייל דאָס וואָלט געהייסן אַז ער האַנדלט קעגן די סאַניטאַרע פאַר־שריפטן. דערביי האָט ער דעם רב אָבער צוגעזאָגט, אַז אויב ער וועט אים צושטע־לען א בריוו פון א וואַרשעווער רב, אַז אין וואַרשע שטעלט מען אַלע טשאָלענטס, וועט ער עס גאַרוואָלין אויף דערלויבן . . .

Melchers
Gold Cross
Canadian Gin

די סאַמע געשמאַקסטע פון ליקערס

מאַנופעקטשורט אין קאַנאַדע אונטערן קאָנט־ראָל פון פעדעראַלער רעגירונג, דיסטיליזירט פיר מאָל און געעלטערט אין באַנד פאַר יאָרן.
צוויי סייזעס:

40 אונסעס
26 אונסעס

Distillery: Berthierville, Que.
Head Office: Montreal
Distillers since 1898

MELCHERS Distilleries Limited

זייט איר געווען אין 1910

(אָדער פריער)

אין ווינניפּעג אָדער אין מערב קאַנאַדע?

זייט איר געווען פאַרבונדן מיט א אידישער געזעלשאַפט־לאַכער אונטערנעמונג, סאָסייטי, קלוב, און א. וו., וואָס איז דאָן געגרינדעט געוואָרן, — און עקזיסטירט ניט מער?

האָט איר א בילד פון מיטגלידער (גרופּע) פון וועלכער ניט איז אָרגאַניזאַציע־גענומען פאַר ניינצן־צען?

אויב יאָ, בעטן מיר אייך אונז איבערגעבן די איינצעלהייטן — ווי מאַטעריאַל פאַר דער געשיכטע פון

50 יאָר

אידישער ישוב אין מערב קאַנאַדע

וואָס וועט געדרוקט ווערן אין דער 20 יאָריקער

יובילײַ אויסגאַבע

— פון —

אידישן וואָרט

חדסה, די ציוניסטישע פרויען אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקע

(שלום פון זייט 2)

אַז די איינפאַכע אַראַבער שאַצן צו־מאָל אַפּ וואָס די הדסה טוט פאַר זיי, אין כדאי צו ברייגנען דעם פאַקט וואָס אין פאַרגעקומען אין דאָרף שלח, דער דאָרף איז ניט ווייט פון ירושלים, און געפינט זיך צווישן צוויי אַראַבישע דערפער. דער גאַנצער ווינקל איז א פאַרוואָרפענער, און צו קומען אַהין קאָן מען נאָר רייטנדיק אויף אַן אייזל. אין שלח האָט זיך באַזעצט א הדסה נורס און האָט אָנגעפירט די געזונטהייטס אָרבעט פון די אַלע דריי דערפער צוזאַמען. די מעדיצינישע הילף וועלכע די אַראַבער האָבן געקראָגן האָט ביי זיי געשאַפן א שטאַרקע פריינטשאַפט פאַר זייערע אידישע שכנים. ווען די אומגליקלאַכע אומרוען האָבן אויסגעבראָכען זיינען די אידן פון שלח געווען אויסער געפאַר, ניט קוקנדיק אויף זייער אומבאַשיצקייט — זייענדיק צווישן צוויי אַראַבישע דערפער.

אָט זיינען עטלאַכע בולטע פאַקטן וואָס נאָר איין הדסה טוט אויף פאַר דער אַראַבישער באַפעלקערונג אין ארץ־ישראל. אין דער לאַנגער געשיכטע פון אונזער גלות זיינען מיר ניט איינמאָל געקומען אין אַן אָרט פאַרלאָזטן לאַנד, און האָבן עס געמאַכט גרויס און רייך דורך אונזער מי און אונזער אַרבעט. אָבער אויף דעם אָרט פון צו זיין אונז דאַנקבאַר האָט מען אונז גאַנץ אָפט באַצאָלט מיט באַליידיקונגען און פאַרפאָלגונגען. איצט, קו־מענדיק אַהיים, צו דער לאַנד פון אונזער־רע אבות, איז אונזער פעסטער באַשלוס גרויס און רייך צו מאַכן דאָס לאַנד מיט דער טיפסטער איבערצייגונג דאָס די צו־קונפטיקע דורות וועלן מיט שטאָלץ גענ־סען די פרוכט פון אונזער אַרבעט. מיר קומען נאָך ארץ־ישראל און ברייגנען מיט זיך א ברכה דאָס לאַנד, א ברכה וועלכע מיר טיילן אויס אַלע אירע איינוואוינער. אונזער ענטפער צו אַלע אונזערע שונאים, אָפענע און באַהאַלטענע, דאַרף זיין צו פאַרדרייפאַכיקן אונזער אַרבעט אין לאַנד. איר, אידישע פרויען, וועלכע געהערן נאָך ניט צו דער הדסה, טרעט אַריין אין אונ־זערע רייען, און העלפט אונז באַפעסטיקן אונזערע פּאָזיציעס אין ארץ־ישראל.

א געגונגנדיקער זאַפּאַס

הייסע וואַסער

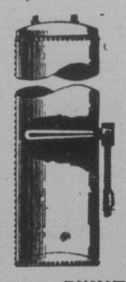

פאַר בלויז
$1.00
איינצאָלן

באַלאַנס לייכטע טערמינען

שטעלט אַריין אין אייער היים אַן עלעקטרישן

וואַסער היטער

טעלעפאָן 132 848

Winnipeg Hydro
55-59 PRINCESS ST.

היימאַן און העסטרין

באַריסטערס, סאָליסיטאָרס און א. וו.
216 — מעקאַינטייער בלאָק — 216
טעלעפאָן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאַנס עוו., טעל. 53 133

שינבײַן, מאָראָזניק און ראָבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin

Barristers, Solicitors and Notaries
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאָן 21 345—6

טשערניאַק, קאַפּשטיין און ספּיוואַק

Barristers, Solicitors, Etc.
אָפיס: 671 מיין סטריט
טעלעפאָן: 24 591 און 24 666

א. ע. קאַנטאָר

אַרוואַקאַט און נאָטאַרי
A. E. CANTOR
אָפיס 111 באַן אַקאַרד בלאָק, 645 מיין סט.
טעלעפאָן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאַן עוו., טעל. 51 358

ה. שולמאַן

אַרוואַקאַט און נאָטאַרי
געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט
אָפיס: 592 מיין סטריט
H. SCHULMAN, B.A., LL.B.
לאָז אָפיס
Ste. 11, 592 MAIN STREET
צווישן לאָגאַן און אַלעקסאַנדער
טעלעפאָן 88 462

דאָקטוירים — Doctors' Directory

IN ALPHABETICAL ORDER

דר. ס. דזש. בערמאַק, 834 מיין סטריט — 51 250 / 58 578
אָפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8
DR. J. C. BERMACK

דר. דזש. ברענער, 367 סעלקירק עוועניו — 54 107 / 54 107
אָפיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30
DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER

דר. נאָרמאַן בוק, 414 באַיד בלרד. — 55 076 / 86 115
אָפיס שטונדן 2—6 און ביי אָפּאַינטמענט. רעז סוויט 3 עבער אָפּטס.
מאָנונטאָן און אייקינס
DR. NORMAN BOOK

דר. א. גוטמאַן, 5—304 עוועניו בלאָק — 53 422 / 26 947
265 פּאָרטעדזש עוועניו
אָפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אָפּאַינטמענט
DR. A. GUTTMAN

דר. ס. דזשאַוויש, 404 באַיד בלרד. — 54 429 / 22 717
שטונדן. 11—12 און 3—6 און ביי אָפּאַינטמענט
DR. SIMON JAUVOISH

דר. ל. הענעל, 652½ מיין סט. (צווישן הענרי און לאַגאַן) — 59 473 / 23 272
מאָדערנע עקס־רעי מאַשין
אָפיס שטונדן 11—12, 2—6 און ביי אָפּאַינטמענט
DR. L. HENNELL, L.R.C.P. (Lopdon) M.R.C.S. (England)

דר. ו. הערשפילד, 576 מיין סט. קאָר. אַלעקסאַנדער עוו. — 28 153 / 26 600
אָפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9
DR. H. HERSHFIELD

דר. ב. א. וויקטאָר, קאָר. סעלקירק און סאַלטער (איבער דער באַנק) — 51 772 / 52 744
אָפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8
DR. B. A. VICTOR

דר. ה. יאַפע, ב.א. ב.ס.סי. ל.מ.סי.סי (דר. דשו. פ. דזשאַרדזש און דר. ה. יאַפע) — 52 571
אָפיס: 739 סעלקירק עוועניו. שטונדן 2—5.30 און 6.30—8
DR. J. P. GEORGE & DR. H. JAFFE

דר. א. מאָיס, סט. דזשאַנס בלאָק, פּריטשאַרד און מיין — 52 278 / 53 720
אָפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9
DR. A. MOYSE

דר. י. פּערלמאַן, 291 באַראָוס עוו., קאָר. טשאַרלס — 53 181 / 53 181
אָפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8
DR. I. PEARLMAN

דר. ס. קאָבריגסקי, סוויט 2 קראַמפּ בלאָק (מיין און דאַפערין עוו.) — 51 968 / 54 866
אָפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8
DR. S. KOBRINSKY

דר. מעקס ריידי (עקס רעי) — 49 763 / 24 480
283 פּאָרטעדזש, קאָר. סטיס (100 פאַראַנטאָ דזשענ. פּראָספּט בלרד.), לעבן אימסאָנס
שטונדן: פון 2—6 אַוונט און ביי אָפּאַינטמענט
DR. MAX RADY

דר. סעם ראָדין, ראַיאַל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) — 52 614 / 53 915
אָפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8
DR. SAM RODIN

דר. א. ל. שובין, אָפיס שטונדן 11—12 און 2—6 — 59 473 / 88 916
אָפיס: בענק אָף קאַמערס בלרג., מיין און אַלעקסאַנדער
רעזידענס: 414 סטעלאַ עוו.
DR. A. L. SHUBIN

אויגן, אויערן, נאָז און האַלז

דר. י. ה. בעקמאַן, 800 באַיד בילדינג — 51 848 / 28 281
DR. J. H. BECKMAN

דר. ד. מ. דזשענאָף, 2-830 סאַמערסעט בלאָק — 51 359 / 24 465
DR. D. M. GENOFF

דענטיסטען — Dentists Directory

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	**דר. י. בן עזרא**, ב.א. 962½ מיין סט. קאָר. סעלקירק — DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		**דר. מ. א. בראַגמאַן**, סוויט 1 סט. דזשאַנס בלאָק, 984 מיין סט. — DR. M. A. BREGMAN
86 115		**דר. ס. אי. גרינבערג**, 414 באַיד בילדינג. — DR. S. E. GREENBERG.
56 056		**דר. ס. טשערטשיל**, סוויט 1, טריק בלאָק, 972 מיין סטריט. — DR. S. H. CHURCHILL

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פארטזעצונג)

— און פון וואנען ווייסט איר מיין נאמען? — האט זי ענדלאך געפרעגט מיט א ציטערנדיקער שטימע, — ווער האט אייך געזאגט, אז איך בין אין גע־פאר פון דעם פאליאק?

— איך האב נאכגעפאלגט מיין פאר־פירער, — האט מאריע געענטפערט — איך האב אים געזעען זיך צוזאמענקומען מיט א דייטש, מען האט גערעדט וועגן שמואל פרידלאנדער'ס טאכטער, מען וויל באפאלן . . . .

זי האט ניט באוויזן צו ענדיקן, פון דרויסן פאר דער טיר האט זיך געהערט א שאטרקער טומל, ערגעץ האט גע־קראכט א שאס.

דער טומל איז געווארן אלץ שטארקער, עס האבן זיך געהערט טריט פון גאלא־פירנדע פערד און מערערע טונקעלע שאר־טענס פון מענשלאכע געשטאלטן האבן זיך דערנענטערט צום הויז.

פלוצלונג האבן צוויי פויסטן אנגעהויבן האמערן אין טיר און א גראבע שטימע האט געשריען: — עפנט!

אבער אין אינווייניק איז אלעס גע־בליבן שטיל. פון זיך צימערן האט זיך ניט געטראגן דער מינדסטער גערויש, אלעס איז דארטן געווען אזוי ווי אויסגע־שטארבן.

אין דער זעלבער צייט איז די אלטע אידישע שול אין דער שטעטל געווען געפאקט. עס איז געווען ערב יום־כפור ביינאכט.

אידן מיט זייערע פרויען און קינדער זיינען געווען פארזאמלט צו כל נדרי, איינגעוויקלט אין זייערע טליתים האבן די מענער געוויינט איבער דער "תפלה זכה" און אויבן אין דער וויבערשער שול האבן די פרויען געכליפעט איבער זייערע תחי־נות.

און אין דער לופטן פון דער אלטער שול איז געהאנגען א פינסטערע כמה־רע, עס איז געווען א כמארע פון חיי־סע טרערן און הארץ ברעכנדע זיפצן. עס האט אויסגעזעען אזוי ווי אלעס וואלט דא געוויינט. ניט נאר די מענשן, וועלכע האבן זיך געבאדן אין טרערן, נאר אפי־לו די פויגעלאך און די חיות אין דעם אלטן שיין געשניצטן ארון קודש האבן אויסגעזעען וזי זיי וואלטן געארויערט.

פון א גרויסער אנגעצונדענער יאר־צייט ליכט האט אראפגעקאפעט א טראפן, אזוי ווי א טרער, און די טונקעלע פלאמען האבן מעלאנכאליש פארטראכט נעצי־טערט און זיך איינגעבויגן ווי זיי וואלטן זיך צוגעהערט צו די אידישע זיפצן. און צייטנווייז האט פון ערגעץ א ווינקל זיך געהערט א וויינענדיקע שטימע, וואס האט אפגעהילכט אין דער גרויסער שול. און האט זיך געטראגן צו דער הויכער גע־וועלבטער דעקע, אום אויסגענומען צו ווערן פון די "כרובים", וואס זיינען גע־ווען אויסגעמאלט אויף די אלטע ברעד־טער.

טרערן, טרערן און טרערן — נאָך אין קיין יום־כפור האט מען אין לאווזן ניט געזעען אזויפיל טרערן ווי היינט.

אבער די אידישע שטעטל האט היינט געוויינט ניט אויף דער חיליקייט פון דעם יום־כפור, נאר אויף דעם שרעק פון דער מלחמה.

די שווערלאכע מלחמה, וועלכע איז דאמאלסט אלט געווען עפעס אריבער א יאר, האט שוין באוויזן כמעט אפצוזאג־ווישן פון דער וועלט די מערסטע אידישע שטעטלאך אויף די גרענעצן פון פוילן און ליטע. אזוי ווי א מעכטיקע כוואליע האבן די דייטשע ארמייען אריבערגעגאנ־סען די רואיקע אידישע קהלות און וואס די רוסישע סאלדאטן און קאזאקן האבן אנגעפאנגען, דאס האבן זיי, די דייטשן פארענדיקט.

צערשט האבן זיך די געשלאגענע רוסן, זיך שעמענדיק מיט זייערע גרויסע מפ־לות אויסלאזן זייער ווילדע רציחה אין די אידישע שטעטלאך, דורך וועלכע זיי זיינען אנטלאפן, האבן געהאנגען די רב־נים, פארנוואלטיקט די פרויען און פאר־שלעפט מיט זיך אנגעזעענע באלעבאטים.

און דאן זיינען אנגעקומען די זיג־רייכע דייטשן. האבן אויסגעפלינדערט וואס די רוסן האבן איבערגעלאזט, און האבן די איבערגעבליבענע אידישע איינ־וואוינער געמאכט פאר שקלאפן און זיי געטריבן ארבעטן פאר זיי אין די טרענ־טשעס.

אין דעם דאזיקן אלגעמיינעם אידישן חורבן איז נאר די שטעטל לאווזן גע־בליבן ווי א קליינער אינזל אין דעם גרוי־סען ים פון אומגליק.

ליגנדיק אין א טיפן טאל, ארומגערינ־געלט פון הויכע בערג, איז די דאזיקע שטעטל געווען ווי א פויגלשער נעסט, באַ־האלטן אין די שפאלטן פון א פעלז, און געפינענדיק זיך ווייט פון דעם טראקט נאך וואקנא איז זי געבליבן ווי פארגעסן פון דער גאנצער וועלט.

און ווען דער גרויסער מלחמה חורבן איז געקומען, האט געגעראל יאנישקע וויטש ניט געשיקט אהער זיינע קאזאקן אום צו היינגען אידן אלס שפיאגען, און די רוסישע סאלדאטן וועלכע זיינען אנט־לאפן פאר די דייטשן, האבן זיך אויסגע־זוכט אנדערע לייכטערע וועגן, אום ניט צו דארפן קלעטערן איבער די בערג.

און די דייטשן? ווער וויים פארוואס די דייטשן האבן נאך ביז איצט ניט ארייגגעשטורמט אין דער דאזיקער אי־דישער שטעטל.

סאי ווי אבער איז לאווזן נאך ביז היינט געבליבן פארשוינט פון דעם גרויסן מלחמה חורבן. פון אלע פוילישע און ליטווישע שטעטלאך האט זי איצט אויס־געזעען ווי א פארריוכערטער קוימען, אי־בערגעבליבן פון אן אפגעברענטער הויז.

אבער אויף ווי לאנג? זיי מוזן דאך ענדלאך אריינפאלן צו דיר רוסן אדער גרוי־ל? ווען זיי אפשר בלייבן פארשוינט פון דעם אומגליק אדער ווען זיי אויף אריינגעשלעפט ווערן אין דעם קעסל גרוב פון אלגעמיינער פארניכטונג?

און צו כל נדרי אין דער אלטער שול פון לאווזן, האט זיך ביי אלעמען גע־עפנט דער טרערן קוואל, און אידן האבן געוויינט, ביטער געוויינט.

און ווען די שול האט זיך געבאדן אין טרערן, האבן סאלדאטן געשטורמט די הויז אין וועלכער עס האט זיך געפונען די שיינע מיידל.

— דאנערוועטער! — האט די שטי־מע פון א דייטש געשטורמט, — עפנט די טיר, אדער מיר ברעכן זי אויף!

דאך איז קיין ענטפער נאך אלץ ניט געקומען.

די מענשן ארום הויז זיינען געווארן אויפגערעגט, עס האבן געקלונגען געוועער און קליינע בלעגד לאמטערנעס האבן אנ־געהויבן ארומצושווענגען ארום די פענס־טער.

— מיר מוזן ווארטן אויף א באפעל פון אונזער אפיצער, אום אריינצוברעכן אין הויז, — האט געזאגט אן אלטער אין בייזער פעלדפעבל, — עס איז דאס געזעץ אין דער ארמיי, אז קיין גווארד־טאטן זאלן ניט באנוצט ווערן אן א הע־כערערן באפעל.

דעם באפעל האב איך! — האט זיך געהערט די באקאנטע שטימע פון יאן בר־שעסקי, האט אייך אייער קאמאנדיר ניט געזאגט אז איר זאלט זיך צו מיין באַ־פעל צוהערן און איר זאלט טאָן אלעס וואס איך וועל אייך הייסן.

— ניין, איר וועט ניט ווארטן! — האט דער פאליאק אויסגערופן אויפגע־רעגט, — איך נעם אויף זיך די פאראנט־וואָרטלאכקייט. איך בין פאן בושעווסקי, פעלדפעבל הייסט אייערע סאלדאטן שיסן און דא האט איר דעם באפעל.

אין דעם נעקסטן אויגנבליק האבן די דיקע זייטן פון מערערע ביקסן אנגעהויר־בען דונערן קעגן דער טיר. אנדערע סאלדא־טען זיינען געלאפן צו די פענסטער וועלכע זיי האבן אויפגעעפנט.

עס האט ניט לאנג געדויערט און אזוי ווי א מעכטיקע כוואליע אויף דעם שטו־רעמדיקן ים האבן די דייטשע סאלדאטן, אונטער דער פירערשאפט פון פאן בר־שעווסקי, זיך אריינגעריסן אין שמואל פרידלאנדער'ס הויז זיורך די פענסטער,

דורך די טירן, און אפילו דורכ'ן קוימען אויפ'ן דאך און האבן אנגעפילט אלע צי־מערן, פון דעם צווייטן עטאזש ביז אונ־טען אין קעלער.

אבער איבעראל איז געווען טויט שטיל. מען האט אין ערגעץ ניט באמערקט קיין מענשן פון די איינוואוינער פון הויז.

— ליכט, מאכט ליכט! — האט גע־שריען בושעווסקי און אין זיין שטימע האט זיך געהערט א טאן פון פארצווייפ־לונג, — זוכט מיר אויף די מיידל, די שיינע רח'קע! זי מוז דא זיין, זי איז דא געווען און איז אין ערגעץ ניט גע־גאנגען!

די סאלדאטן האבן זיך אזוי ווי די הייסערקן פארשפרייט ארום הויז. דער פאליאק אליין האט געשטורמט דעם הינ־טערשטן טייל פון דער הויז, וואו די יונ־גע מיידל האט געהאט איר שלאף צי־מער.

אין דעם צימער איז געווען פינסטער, ער האט אויפגעהויבן זיין לאמטערנע. דא האט ער באמערקט אויף די שנוי־וויסע קישנס פון בעט דאס געזיכט פון א מאן, וולכער האט אויסגעזעען געשמאק צו שלאפן.

א שרעקלאכע קללה האט זיך ארויס־געריסן פון די ליפע פון פאן בושעווסקי. מיט איין שפרונג איז ער געשטאנען ביים בעט, האט ווילד אנגעגאפט דעם שלאַ־פענדיקן ביי דער פייצע און האט אים אנגעהויבן שטארק טרייסלען.

"פסאקריעוו דאמיניק!" — האט ער אויסגעשריען מיט שוים אויף די ליפן פון צאָרן — איך דערקאָן דיר, דו פאר־רעטער, דאס האסטו מיר אפגעטאָן דעם שפיצל!

דער שלאפנדער מאן האט געעפנט די אויגן, האט זיך אויסגערוכן און האט תמ־ל'ן אוואטע אנגעקוקט דעם צורייצטן פאַ־ליאק.

(ווייטערעס קומט)

ארעסטיד בריאן ארבעט פאר איראָפייאישן עקאָנאָמישן פארבאנד

פאריז, אפר. 28.— אויסערן מיניסטער אריסטיד בריאן וועט קירצלאך פאנאנדער שיקן א פראגע־בוינן צו 26 איראָפייאי־שע מלוכות, וועגן זיין פלאן צו גרינדן אן איראָפייאישע עקאָנאָמישע פעדעראציע.

בריאנס צוועק איז ניט א פאָליטישע פאראייניקונג, נאר אן עקאָנאָמישער בונד. לויט זיין פלאן דארפן די טאריפן צווישן די לענדער ווערן ניידעריקער און צום סוף זאָלן די אינדוסטריעס אין יעדן לאנד רע־גולירט ווערן אין אנקלאנג מיט זייע־רע נאטירלאכע רייכטימער, אזוי אז יע־דעס לאנד זאָל האבן אירע באזונדערע אינדוסטריעלע צווייגן, און די האלז־שניי־דרדיקע קאנקורענץ צווישן די לענדער זאָל אפגעשאפן ווערן.

ווי עס ווערט פארשטאנען איז בריאנס פלאן צו פאראייניקן איראָפּע עקאָנאָמיש געצילט קעגן דער־עקאָנאָמישער הענעמאָ־ניע פון די פאראייניקטע שטאטן. עס קאָן אבער אויף האבן א שייכות צו ענגלאנד און פראנקרייכס מורא פאר א בונד צווי־שען ענגלאנד און די שטאטן.

פרויען!

אויס "ראנס" אין סילקענע זאָכן

מאכט זיי געדויערן אביבר צוויי מאָל אוויפיל און שטענדיק אויסזען ווי ניי. לאָזט אונז אייך ווייזן ווי אזוי קומט, שרייבט אדער טעלעפאנירט

614 SOMERSET BLOCK
PHONE 28 889

היינט אויף דער ראדיא

CKY
ווינניפעג
8.00—אימפיריאל טאבעקא פראגראם, טאראנטא.
9.00—נאוועלטי שטונדע.
10.00—פיטשור

CNRW 780
ווינניפעג
7.00—טיוואלי ארגאן, ספעג. פראגראם.

CJRW 499.7
פלעמינג
5.40—מוזיק.
6.00—אנקל פיטער.

CJGX 650
יארקטאן
7.15—פריירי פארמערס ראדיא שעה.

WOW 590
6.00—אמאהא. שטימע פון פיירסטאן.

WBBM 770
6.30—שיקאגא. מוזיקאל. פראגראם.

WJR 750
7.00—דעטראיט. ארקעסטער.

WTAM 1070
7.30—קליוולאנד. מאטארס פארטי.

WCCO 810
8.00—מינעאפאליס, סט. פאול. אפעראַ.

WLW 700
8.00—סינסינאטי. דרים שיפ.

WMAQ 670
8.00—שיקאגא. בארנס פראגראם.
8.30—שיקאגא. מוזיקאל. פראגראם.

WGN 720
8.30—שיקאגא. מאדערנע מוזיק.
9.30—שיקאגא. פארשיד. פראגראם.

WMAQ 670
10.00—שיקאגא. טאנץ מוזיק.

WENR 870
10.00—שיקאגא. וואדעוויל נומערן.

WLW 700
11.00—שיקאגא. קלאסישע מוזיק.

WBBM 770
11.00—טאנץ מוזיק.

NEW PALACE THEATRE

היינט, מארגן און מיטוואך

לענאר אלריק אין

"פארקילטע גערעכטיקייט"

אויך א דורכאויס ריידנדיקע קאמעדיע פאקס נייעס און פיטשורעטס

אין פערעס טעאטער

היינט ווערט געוויזן אין פעלעס טעא־טער די גרויסע ליבעס דראמע "פארקיל־טע גערעכטיקייט," א דורכאויס ריידנדי־קע בילד, מיט דער באריטער מואוו־סטער, לענאר אלריק, אין דער הויפט־ראָל, צוזאמען מיט אן ערשט קלאסיקן קעסט. אין דער דאזיקער בילד ווערן אפ־געשפיגלט די פרייזד און ליידן פון ליבב־דע הערצער. עס ווערט אויך געשפילט א שיינע ריידנדיקע קאמעדיע, פאקס נייעס און "פיטשורעטס."

—(::)—

אין קווינס טעאטער

מיטוואך אונט פירט אויף די קווינס טעאטער טרופע "דער אידישער קעניג ליר," דראמע אין פיר אקטן פון יעקב גארדין. בעני אדלער שפילט די ראָל פון דוד משה'לעס (דער קעניג ליר). צוזאמען מיט אים טרעטן אויף עליס ראזנטאל, מיכל ראזנבערג, קלארא מארגאליז, יצחק סווערדלאוו, אדעלא סווערדלאוו, מעקס סווערדלאוו, יוסף קאמינסקי און אנדערע.

דאס איז די לעצטע וואך וואס די טרור־פע שפילט אין קווינס טעאטער. דערמיט וועט זיך ווארשיינלאך פארענדיקן דער אידישער טעאטער סעזאן אין ווינניפעג.

די אנדערע פארשטעלונגען היינטיקע יאָך וועלן געשפילט ווערן פרייטאג, "די ניט געבארענע קינדער" דראמע אין פיר אקטן; שבת, "אוריאל אקאסטא"; זונטאג אוונט וועט געשפילט ווערן א קאנצערט, און מאנטאג אוונט, דעם 5טן מאי, וועט געשפילט ווערן אן ערן אוונט פאר יוסף קאמינסקי און אדעלא סווערדלאוו. צו דער געלעגענהייט פירן זיי אויף די אלט־באקאנטע אפערעטע וואס איז אמאל גע־שפילט געווארן מיט גרויס דערפאלג "דאס פינטעלע איד."

—(::)—

בריוו אין רעדאקציע

דערמיט וויל איך אויסדריקן מיין דאנק צו די ווינניפעגער אידן פאר זייער פאט־ראנזירן די פארשטעלונגען פון דער קווינס טעאטער טרופע, וועלכע איך האב געהאט דעם כבוד צו פרעזענטירן פאר די קווינס טעאטער פאטראניזיערן.

אין מיין נאמען און אין דעם נאמען פון בעני אדלער, עליס ראזנטאל, מיכל ראזנבערג, קלארא מארגאליז און די פרי־ערדיקע פארבליבענע מיטגלידער, דריק איך אויס מיין הארציקן דאנק צו אלע אי־דען פון ווינניפעג פאר זייער באזוך צו די פריערדיקע פארשטעלונגען אין קווינס טעאטער, און מיט דער האפענונג, אז זיי וועלן פאטראניזירן אלע איבעריקע פאר־שטעלונגען, וואס זיינען אנאנסירט אויף דעם פאסטער פון היינטיקער וואך, פאר־בלייב איך

מיט דרך ארץ,
סעם. פרידמאן, (מענעדזשער)

ווען אין סאסקאטון

שטיים אין

WINDSOR HOTEL

1st Ave. and 20th St. E.

חייסע און קאלטע וואסער

יוראָפּייאישער פלאן. באקוועמע רייסס דור עליס, איינגטימער

קלאסיפייד סעקשען — Classified Section

ספעציעלע פרייזן פאר ארווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג:

איין מאל, 5 ס. פער "אייט ליין"		פאר 3 מאנאטן,	$2.15 "
פאר א וואך, 20 ס	"	פאר 6 מאנאטן,	$4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס.	"	פאר 1 יאר,	$7.50 "

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פארטעדזש עוו. איבער לייסאאום מעאטער נייסטע בעסטע פאקס טראט און וואלץ סטעפס קלאסן און סטריקטלי פריוואטע לעקאנס.
פולער קורס פון לעקאנס $5.00

פליכעוואטע מענער — נייע האר — אין 10 ביז 60 טעג גאראנטירט: שארבן קרעץ, דענדראף, שארבן עקזעמא, גע־היילט דורך פערזענלאכער באהאנדלונג.
FRANKS, 207 Montgomery Bldg.
215½ Portage Ave.
קארנער נאטר דיים.

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסד און באנדער
ד. סימפסאן, מענעדזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

ווינגער ניי מאשינען אויף זייער לייכטע טערמס. גוטע בארגענס אין גענוצטע מא־שינען, גרויסע קרעדיטן פאר אייער אלי־טער מאשין. זינגער סטאר, 300 נאטר־דיים עוועניו, קאר. פרינצעס. דזשאזעף שייפער, מענעדזשער. טעלעפאן 86.171

נעלט!
פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק.
ריזאָנייבל ריינטס. פינסקלאכע באדינונג.
שטרייענג פארטרוילאך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

אנאָנס
איך ספעציאליזיר זיך אין מאכן
אידישע מצבות
באדינונג און ארבעט גאראנטירט
צו זייער מעסיקע פרייזן
F. SCHOENTHALER
155 McGregor (near Selkirk Ave.)

R. B. ORMISTON
פלאָריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען־טעלעגראפירט איבעראל

באשיינט אייער היים מיט די נייסטע נארבן און לאמפן פארניטשור, עקזאמינירט, סערגעוויילאך. טעלעפאנירט צו מר. נרייהעם, 37.164

PEACOCK TAXI
נייע נידריקע פרייזן
50 סענט, 75 סענט, שטאט רייזעס
$2—$1.75 א שטונדע
מיר נוצן נייע נעש סעדאנס אויסשליפלאך
טעלעפאן 23 100

לאָזט אונז קאָלעקטן
אייערע שלעכטע חובות.
אייפריכטיקע באדינונג גאראנטירט.
ACME AGENCIES
109 Bon Accord Blk. Phone 24 601

צוויי ערשט קלאסיקע דייטשע פיינטערס און פיפערהייננערס נעמען אן ארבעט פאר פיינטינג אינווייניק און דרויסן. ערשט קלאסיקע ארבעט גאראנטירט צו אייער בעסטער צופרידנהייט, נעמאכט צו זייער מעסיקע פרייזן. אידישע ארבעט פארגעזייגן. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8456.

:: שטעלע פארלאנגט ::
SITUATION WANTED

א באַ, מיט 3 יאר עקספיריענס, זוכט א דזשאב אין א קאנטרי סטאר, רעד ענגליש רוסיש און דייטש. בין ווילליק צו ארבעטן גוטע רעפערענס, מעסיקער באַ־האלט. ווענ־דען דאס אידישע וואָרט באקס 8345.

פארלאנגט א שטעלע אין א קאנטרי צו לערנען העבריאיש מיט קינדער. בין ווי־ליק צו ארבעטן פאר א קליינעס געהאלט. וועל אויך ארבעטן אין א סטאר אויב נויט. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8361.

פארלאנט א שטעלע אין א דזשענעראל סטאר, האב 8 יאר דערפארונג. קאן נעבן גוטע רעפערענס. פארהייראט. 27 יאר אלט. ווילליק צו פאהן אליין אויב נויטיק. ווענדן דאס איד. וואָרט באקס 8393.

ארבעטער פארלאנגט
HELP WANTED

בלויז פאר דער שטאָט וואנקאווער

אויב איר קאנט אומעקגעבן א פאר שטונ־דען א טאג, און איר זייט א גוטער סיילס־מאן, האבן מיר פאר אייך א גוטן אנבאט. שרייבט צו דאס אידישע וואָרט באקס נומער 8347.

פארלאנגט א מיטליאריקע אידישע מעדן, ווילליק צו צאָלן גוטן געהאלט צו דער ריכ־טיקער פרוי. זיך ווענדן צו מרס. וויינסמאן 104 קאטידראל עוועי., טעלעפאן 52 971.

אן אנשטענדיקע קליינע קחלה פארלאנגט א שוחט עופות און לערער. מוז קאנען ענגליש. מיט אפליקאציעס זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8448.

פארלאנגט צוויי פארהייראט מענער אין עלטער צוויישן 30 און 40 יאר צו פאר־טרעטן איינע פון די עלטסטע און גרעסטע לייף אינשורענס קא. מוזן זיין גוט דער־ציונג און שווערע ארבעטער. פערזענלאכע טרייינינג און אויפזיכט געגעבן. זיך ווענדן צו "דאס אידישע וואָרט" באקס 8458.

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

7 רום פולי מאָדערן קאטעדזש, אין אל־פרעד עוועי. צווייטער בלאק פון מיין סט. פרייז $2.800. א גרויסע מציאה.

8 רום פולי מאָדערן הויז, אוק פינישינג פייער פלייס, הייסע וואסער באהייצונג, גאראדזש, 50 פוס לאט, אין דער שענס־טער סטריט אין נארט ענד. פרייז $4.500 א גרויסע מציאה.

סווייטס צו פארענטן אין פארשיידענע אפארטמענטס אין דער נארט ענד.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 761 55 און 807 53

צו פארקויפן א 6 רום קאטעדזש, פול מא־דערן, גוטע בארגענס אין גענוצטע מא־שינען, גרויסע קרעדיטן פאר אייער אלי־טער מאשין. זינגער סטאר, 300 נאטר־דיים עוועניו, קאר. פרינצעס. דזשאזעף שייפער, מענעדזשער. טעלעפאן 86.171

סט. קאָס עוועניו
איינע פון די סאמע אריינשייענדיקסטע, באריינטנדע היימען אין דעם אויסשיס־לאכן דיסטריקט. פייער־פרוף קאנ־סטרוקציע, אויל ברענער, שיינער פיניש. נאפארגעס העפלאכסטע איינגעלאדן.
H. M. MILLMAN
טעלעפאן 26 423 אדער 403 049

צו פארקויפן א שוך ריפעיר שאפ. זיך ווענדן אין 578 בראדוועי עוועי.

7 רום פולי מאָדערן הויז אויף סט דזשאן לענן מיין סטריט. ערשט קלאסי־קער צוישטאנד, הארדוואוד פלארס אונטן, גאראדזש. פאר שנעלן פארקויף בלויז $3.500.

6 רום סעמי מאָדערן קאטעדזש אויף אלפרעד עוועי. בעסטער לאקיישן. א בארגען פאר $2.300.

6 רום פולי מאָדערן הויז אויף פאורס סט., א אידעאלע מאָדערנע הויז וואס איך וועט קויפן ווען איר וועט עס זעען. פרייז $3.800.

אויב איר ווילט א הויז, זעט
ח. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

צו פארקויפן, 1096 אלפרעד עוועניו, 5 רומס, סוער און וואסער. לייכטע טערמס. וואס איז אייער אנבאט?
GIBBS & McCREA
417 Somerset Blk. Winnipeg

:: צו פארענטן ::
FOR RENT

מיר מופן אלצדינג, פון א טראנק ביז א הויז מיט פארניטשור. בעסטע אויפפא־סונג און בעסטע באדינונג אויף אלע דזשאבס צו זייער מעסיקע פרייזן. טעלע־פאנירט 53 000 פאר סערוויס — הערי קריוואשיי.

צו פארענטן א שיינע גרויסע רום מיט א טעלעפאן. פאסיק פאר א סינגל מאן אדער א קאפל. מיט אדער אן פוירניטשור. זיך ווענדן אין 306 אלפרעד עוועניו.

סטאר צו פארענטן, גוטער לאקיישן, פאסיק פאר בוטשער שאפ אדער סעפאנ־הענד סטאר. פאר מער איינצעלהייטן טע־לעפאנירט אדער שרייבט צו
SAM POPOFF
Box 344 Yorkton, Sask. Phone 366

צו פארענטן א פוירנישד רום. זיך ווענדן אין 628 קאלעדזש עוועניו.

צו פארענטן א 6 רום הויז אין 349 רער־וואר עוועניו, 23 דאלאר א מאנאט.

צו פארענטן א 6 רומיקע מאָדערנע הויז, דעם 20טן מאי. זיך ווענדן צו מיס פע־טערסאן, 465 פלאָרא עוועניו.

צו פארענטן א גוטע סטאר אויף 555 מיין סטריט. פיקסטשורס צו פארקויפן. פאסיק פאר א דזשענטס פוירניטשינג ביזנעס. אוריזאר די איינגטימער פארן ארויס אין קאנטרי. זיך ווענדן אין 555 מיין סטריט, פון 8 פרי ביז 7 אוונט.

צו פארענטן א גוטע סטאר מיט פינף רומס אין 589 טאלבאט עוועי., עלמוואוד. רענט בייליק. זיך ווענדן אין 278 באראוס עוועניו, טעלעפאן 54 900.

צו פארענטן א סטאר און ליווינג רומס, קארנער סט. דזשאנס און סאלטער. 835 א מאנאט. ניי דעקאָרירט. זיך ווענדן צו
GIBBS & McCREA
417 Somerset Blk. Winnipeg

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר צו זייר־ער א ניידריקן רייט אויפן דאלאר. זייער מעסיקער רענט. אורזאך פון פארקויפן, איינגטימער פארט אוועק. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8380.

צו פארקויפן א סטאר אין דער וועסט, אין א דיווידזשאן פאנס. סטאק 6 טויזנט דאָ־לאר. מיט 3 טויזנט דאלאר קעש. זייער א גוטער לאקיישן. זיך ווענדן צו דאס אי־דישע וואָרט באקס 8378.

פאר רעדזשיינע, קאלנארי, עדמאנטאָן, סאסקאטון און וואנקאָווער

מיר ווילן אנגאזשירן א יונגגמאן אדער א פרוי צו רעפרעזענטירן אונז אין אייער געגנט צו פארקויפן אדווערטייזינג, ווי אויך צו האבן דעם אויפזיכט איבער די סובסקריפשאנס; בלויז א טייל פון אייער צייט איז נויטיק פאר דעם. אויב איר זייט פאראינטערעסירט, שרייבט צו דאס אידישע וואָרט, אדווערטייזינג דעפארטמענט, 165 סעלקירק עוועניו.

אין אלע אנגעלעגנהייטן פון פרינטינג - און - אדווערטייזינג ווענדעט זיך צו דאָס "אידישע וואָרט"

165 Selkirk Ave. Winnipeg, Man.

דבורה-לאה פינסקי ע"ה
(עדמאנטאן)

אונזער טרייסט און מיטגעפיל צו רעוו. א. פינסקי און זיינע קינדער אויף דעם פרעצייטיקן טויט פון זייער פרוי און מוטער וועלכע איז אזוי טראגיש אומגע־נעקומען. מיר ווינשן אייך גע־טרייסט צו ווערן מער מיר קיינ־מאל פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. מ. נאזיק
סוויט 16 באלפוריא אפטס.
ווינניפעג

דבורה-לאה פינסקי ע"ה
(עדמאנטאן)

א יום מיט טרערן איז ניט גע־נוג צו באוויינען אייער ברעד. ווי א דונער פון קלארן הימל האט עס אונז אלעמען געטראפן. מיט גרויס שמערץ פילן מיר מיט. מיט אייך. זייט געטרייסט און געשטארקט. פריינט פינסקי און משפחה.

מר. און מרס. א. האנסאן

זכור

דבורה-לאה פינסקי ע"ה
(עדמאנטאן)

ווי נאך א פארניכטנדיקן שטורעם שטייען מיר מיט צעבראכענע הערצער און געבויגענע קעפ אינגאנצן צו־טרייסלטע פון דער שרעקלאך־טראגישער קאטאסטראפע.

אומענדלאך גרויס איז דער צער ביי דעם פרישן קבר פון אונזער פריינדין

דבורה-לאה פינסקי ע"ה

מיר פילן, אז די טיפסטע קראפט פון ווערטער קענען ניט טרייסטן אין דער צייט ווען אזא גרויסער אומגליק האט אייך פלוצלונג געטראפן — ארויסרייסנדיק אזוי הארצלאז פון אונזערע רייען באליבטע פרוי און מוטער אין אירע בליענדיקסטע יאָרן.

אונזער שמערץ שטייגט איבער די גרעניצן פון גע־ווינלאכע אויסדרוקן, צוזאמען מיט אייך טרויערן מיר איך אייער אומענדלאך־פרוצייטיקן פארלוסט.

מיר ווילן זוכן טרייסט אין דעם אנדיינק פון איר ליבער פערזענלאכקייט. דער ווילן פון דעם באשעפער איז שטארקער פון אלע פראגן וועלכע מיר שטעלן און ווי קרעפטיק זיי, די אומפארשטענדלאכע פראגן, זאָלן ניט פארגעבראכט ווערן, ווייסן מיר, אז אייגנטלאך ווערן זיי קיינמאל ניט פארענטפערט ווערן.

זאָל א העכערע קראפט אייך טרייסטן.

מר. און מרס. מ. אליאן.
מר. און מרס. ה. אליאן.
מר. און מרס. י. שאו.
מר. און מרס. ל. בריקער
מר. און מרס. ס. אליאן.
מר. און מרס. א. קלימאו
מר. און מרס. מ. שאו.
מר. און מרס. פ. אליאן.